

Modekern Arnhem

Haalbaarheidsonderzoek

Annelies van der Horst
Marieke de Groot

Modekern Arnhem

Haalbaarheidsonderzoek

Amsterdam, 16 december 2010

Annelies van der Horst
Marieke de Groot

Met medewerking van:
Piet Barendse
Lydia ten Wolde
Rento Zoutman

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1 Inleiding	6
1.1 Doel van dit rapport	6
1.2 Onderzoekopzet	6
1.3 Leeswijzer	7
2 Modevormgeving in Nederland: trends, urgenties	8
2.1 Mode en Nederland	8
2.2 Concentratiecentra mode in Nederland	9
3 Modekern Arnhem: het plan	11
3.1 Het verbinden van bestaande functies	11
3.2 Archieven die dreigen te verdwijnen	12
3.3 Onderzoek en presentatie van recent mode-erfgoed blijft achter	12
3.4 Mode is hot!	12
3.5 Eindbeeld van Modekern Arnhem	13
4 Modekern Arnhem: haalbaar?	15
4.1 Kansen	15
4.2 Risico's	17
4.3 Conclusies	19
5 Modekern, archief en kennisinstituut	21
6 Modekern: programma en activiteiten 2011- 2013	25
7 Modekern: publieksgroepen en netwerken	28
8 Organisatie, locatie en accommodaties	30
9 Fasering realisatie: financiën	33
9.1 Streefbegroting Modekern 2011 – 2013	33
9.2 Financieringsstrategie Modekern	35
10 Vervolgstappen	37
Bijlagen	
Bijlage 1 Gesprekspartners	39
Bijlage 2 Literatuurlijst	40
Bijlage 3 Een beschrijving van de Modesector in Nederland	41

Samenvatting

Modekern Arnhem

Inleiding

Modekern Arnhem (werktitel) is een initiatief van ArtEZ hogeschool voor de kunsten, Gelders Archief en Museum voor Moderne Kunst Arnhem¹.

Modekern verzamelt mode archieven, stimuleert onderzoek en onderwijs en organiseert presentaties en educatieve projecten over de recente Nederlandse modegeschiedenis. Modekern is geen gebouw met een voordeur, maar een nationaal kennisnetwerk van functies en accommodaties met de kern in Arnhem. Achter de initiatiefnemers en partners staan de gemeente Arnhem, de provincie Gelderland en Premisela, dutch platform for design and fashion..

Aanleiding

De archieven van modeontwerpers en mode-initiatieven vormen de basis van Modekern. De initiatiefnemers willen met Modekern een oplossing bieden voor de dreigende teloorgang van de modearchieven in Nederland. Met een fysieke en digitale toegang tot de archieven van ontwerpers stimuleert Modekern het onderwijs en het onderzoek naar modevormgeving en de ontwikkeling van het vak van modeontwerper. Met presentaties van de archieven kan ook een breder publiek kennis maken met de recente Nederlandse modegeschiedenis. Met educatieve projecten bereikt Modekern ook de Nederlandse scholieren.

De Nederlandse mode staat nationaal en internationaal hoog aangeschreven. Naast waardering onder deskundigen en een internationaal publiek krijgt de Nederlandse mode steeds meer bekendheid onder het brede publiek. Modekern vormt een essentiële aanvulling op de modesector in Nederland.

Programma

Modekern is een kennisinstituut modevormgeving en mode erfgoed. Modekern gaat uit van de eigen kracht van betrokken instellingen, maakt gebruik van de bestaande infrastructuur en bundelt partners en netwerken in Arnhem en nationaal. De archieven van ontwerpers en andere mode-initiatieven vormen de basis. Modekern richt zich op:

- 1 het verzamelen, het behoud, het beheer en de ontsluiting (onderzoek) van modearchieven van ontwerpers;
- 2 presentaties; het presenteren van de archieven en de recente modegeschiedenis voor het publiek,
- 3 educatie, onderwijs en onderzoek: uitleg geven over en aan de hand van het archiefmateriaal, symposia, congressen, masterclass, colleges, gastlessen, publicaties.

Noot 1 Volkshuisvesting Arnhem was betrokken bij de ontwikkeling van het plan Modekern vanuit deelname in Modekwartier Klarendal, VA investeert en verhuurt de winkel-, atelier- en woonruimte voor modeontwerpers.

De ambitie van Modekern is om in 2011 van start te gaan met het verwerven van archieven, het uitbreiden van het netwerk, het opzetten van het onderzoek, digitalisering en de nieuwbouw van het depot van het Gelders Archief. Modekern stelt een activiteitenprogramma op en bereidt de eerste presentatie voor. In 2013, wanneer ook de Arnhem Mode Biënnale plaatsvindt, start Modekern met een congres en een tentoonstelling.

Wat levert Modekern op?

Modekern levert culturele meerwaarde door het behoud van een cultureel erfgoed dat belangrijk is voor de ontwikkeling van de modevormgeving, een kenmerkend onderdeel van de Nederlandse cultuur. Modekern stimuleert en ondersteunt het onderzoek naar de modevormgeving en de reflectie op mode als Nederlands cultuuroed.

Modekern Arnhem vertegenwoordigt een educatieve meerwaarde, omdat Modekern stimulans en verdieping geeft aan het bestaande kunstvakonderwijs en aan het (wetenschappelijk) onderzoek naar de Nederlandse modegeschiedenis. Modekern Arnhem zal mode en modegeschiedenis vertalen naar een educatief programma voor ROC's en het voortgezet onderwijs.

Modekern levert een economische meerwaarde door het onderbrengen van een selectie van bedrijfsarchieven die anders voor de branche verloren gaan. Modekern stimuleert de innovatie van het vak en van aanverwante sectoren door de mogelijkheid om eerdere oplossingen te bestuderen en daarop voort te borduren. Ontwerpers kunnen de archieven bestuderen en zich in hun eigen ontwikkeling laten inspireren door voorbeelden van originele technieken, ontwerp oplossingen, constructies en werkvormen. Modekern levert een bijdrage aan het onderzoek van het Arnhems Centrum voor Creative Economie en Innovatie (ARCCI) naar goede combinaties van creatief en commercieel succes en Modekern draagt bij aan het vakmanschap van de (mode) ontwerper en de vakontwikkeling in deze sector.

Modekern veroorzaakt een multiplier: de sector breidt uit en versterkt. Door publicaties en digitalisering zal Modekern ook de internationale aandacht voor Nederlandse mode stimuleren. De sector Nederlandse modevormgeving wint aan naamsbekendheid. De nationale profilering van Arnhem neemt toe door de samenwerking tussen instellingen, het versterken van Arnhem Modestad, meer nationale netwerken en de presentaties.

Waarom Arnhem?

Arnhem is de logische locatie voor Modekern. Modekern sluit aan op de andere mode-initiatieven in Arnhem en op het onderwijs en onderzoek dat in Arnhem en Nijmegen plaatsvindt. In Arnhem bestaat een levendige modesector die stap voor stap is ontstaan vanuit de modeopleiding bij ArtEZ. Hoewel ook de opleidingen in de andere steden goede en vernieuwende ontwerpers afleveren, staat de consistente inzet van ArtEZ vanaf de jaren vijftig van de vorige eeuw tot vandaag aan de bron van het huidige Nederlandse talent en succes.

ArtEZ Hogeschool in de kunsten biedt naast een bachelor Fashion ook twee erkende modemasters aan. Een daarvan is toegespitst op de design (sinds 1998), de ander focust op theorie en strategie van mode (1990). Daarnaast voeren de HAN, ArtEZ en de Radboud universiteit Nijmegen een vierjarig promotieprogramma uit: Dutch identity in a globalised World. Dit programma levert de eerste Nederlandse promoties in de mode op. ArtEZ is ook de enige HBO met een lector modevormgeving.

De gemeente Arnhem focust vanuit haar economisch en cultureel beleid al jaren op Mode & Vormgeving. Samen met de provincie Gelderland en ArtEZ is een Masterplan Mode & Vormgeving opgesteld. De belangrijkste spelers op het gebied van mode in de stad zijn:

Arnhem Mode Biënnale, een topevenement op het gebied van innovatieve modevormgeving waarmee Arnhem als Modestad internationaal op de kaart wordt gezet. *Modekwartier Klarendal* biedt winkel-, atelier- en woonruimte aan ruim 35 ondernemers in de mode. *Arnhem Coming Soon*: een bijzondere fashion & design winkel die zich volledig richt op Nederlandse ontwerpers. Aan de winkel zijn opleidingsactiviteiten voor studenten en alumni op het gebied van ondernemerschap gekoppeld. *Ontwerp Platform Arnhem*: biedt een platform voor ontwerpers, organiseert activiteiten voor ontwerpers en bedrijven die zich bezighouden met ontwerp, productie, distributie en verkoop van innovatieve producten en diensten en stimuleert het regionale ontwerpklimaat. *Arnhem Fashion Factory*: een uniek bedrijf in Modekwartier Klarendal gericht op het maken van monstercollecties voor ontwerpers en kwaliteitsproductie. *Het Arnhems Centrum voor Creatieve Economie en Innovatie (ARCCI) van ArtEZ en HAN*: staat onder leiding van de lectoren Kunst, Cultuur & Economie en Modevormgeving. ARCCI richt zich met onderzoek, nieuwe inzichten en projecten op het versterken van de verbinding tussen creatieve economie, ontwerp en innovatie. Het *Gelders Archief* wordt ook door de Raad voor Cultuur gezien als de locatie voor het herbergen van de modearchieven en het *Museum voor Moderne Kunst Arnhem* heeft een belangrijke collectie sieraden en accessoires en werkt nauw samen met andere mode initiatieven in Arnhem. Het museum heeft een grote deskundigheid in publieksbereik, presentaties en educatie.

De Arnhemse modesector opereert in nationale en internationale netwerken. De graduation shows van ArtEZ, de Arnhem Mode Biënnale en de winkel Coming Soon zijn internationaal bekend. De modeopleiding ArtEZ en ook het modelectoraat staan internationaal stevig op de kaart. De school trekt ook studenten van over de hele wereld. Van start af aan positioneert Modekern de archieven, presentaties, onderzoek en educatie vanuit Arnhem binnen dit nationale en internationale netwerk.

Hoe verder?

Begin 2011 nemen gemeente Arnhem en provincie Gelderland besluiten over Modekern en over de nieuwbouw van het depot van het Gelders Archief/ Museum voor Moderne Kunst Arnhem. Na de besluitvorming kunnen de voorbereidingen voor Modekern worden gestart. Met de uitkomsten van het haalbaarheidsonderzoek bereidt Modekern de rechtspersoon en organisatie voor en stelt een beleidsplan op. Modekern breidt het netwerk uit met nationale partners en bereidt subsidie- en sponsorverzoeken voor. In 2011, tijdens de Arnhem Mode Biënnale maken de initiatiefnemers en partners bekend dat Modekern er komt. In 2013 gaat Modekern van start met een tentoonstelling en een landelijk symposium.

Deze tekst is een samenvatting van de uitkomsten van een onderzoek naar de haalbaarheid van Modekern. Het onderzoek vond in opdracht van de gemeente Arnhem, de provincie Gelderland en Premisela, Dutch platform for design and fashion, plaats. DSP-groep BV, bureau voor advies en onderzoek, voerde dit onderzoek uit.

1 Inleiding

1.1 Doel van dit rapport

ArtEZ Hogeschool voor de Kunsten, Museum voor Moderne Kunst Arnhem, Gelders Archief en Volkshuisvesting Arnhem² presenteerden begin 2010 een plan voor een Kennisinstituut Modekern (werktitel) in Arnhem:

'Modekern Arnhem verzamelt mode archieven, doet onderzoek en organiseert (educatieve) presentaties met als doel de moderne mode-geschiedenis fysiek en digitaal te ontsluiten en toegankelijk te maken voor een publiek van studenten, professionals, jonge ontwerpers en een breed publiek. Hiervoor wordt gezocht naar innovatieve vormen van presenteren.'

De gemeente Arnhem, de provincie Gelderland en Prensela, Dutch platform for design and fashion, onderschreven het plan, maar wensten een onderzoek naar de haalbaarheid. DSP-groep voerde dit onderzoek uit. Dit rapport geeft de uitkomsten van het onderzoek naar de haalbaarheid van Modekern weer. Daarnaast formuleert DSP-groep in het rapport adviezen over een aantal aspecten van de opzet en uitvoering van Modekern. Met de inhoud van dit rapport kunnen overheden en initiatiefnemers beslissen over de opzet, inrichting en de mogelijke financiering van Modekern.

1.2 Onderzoeksopzet

DSP-groep startte 31 augustus 2010 met een sessie met de initiatiefnemers van Modekern en de opdrachtgevers van het haalbaarheidsonderzoek. In die sessie formuleerden wij gezamenlijk het eindbeeld van Modekern Arnhem, de fases op weg naar dat eindbeeld, de functies bij elke fase, het krachtenveld en de kansen en risico's bij de voorbereiding van Modekern. Vervolgens verdiepte DSP-groep zich in de documentatie over vormgevingsarchieven, de archiefsector, modevormgeving, overheidsbeleid, onderwijs en onderzoek. Wij spraken met vertegenwoordigers van overheden, fondsen, kennisinstellingen en culturele instellingen. Wij interviewden ook drie van de initiatiefnemers en hadden daarnaast via de mail en de telefoon contact. Met twee mogelijke voorbeelden voor Modekern, het Nederlands Architectuurinstituut (NAI) en het Modemuseum Antwerpen, lukte het helaas niet om binnen de onderzoekstermijn gesprekken te voeren.

In november organiseerde DSP-groep een spiegelsessie waarin de eerste uitkomsten van het onderzoek werden voorgelegd aan de opdrachtgevers en initiatiefnemers. Gezamenlijk werkten wij het activiteitenprogramma en de doelgroepen van Modekern uit. Eveneens in november presenteerde DSP-groep de uitkomsten aan bestuurders van gemeente en provincie. Op basis van alle informatie die DSP-groep verzamelde en onze eigen deskundigheid stelden wij dit haalbaarheidsplan op.

Noot 2 Volkshuisvesting Arnhem was betrokken bij de ontwikkeling van het plan Modekern vanuit deelname in Modekwartier Klarendal, VA investeert en verhuurt de winkel-, atelier- en woonruimte voor modeontwerpers.

1.3 Leeswijzer

Het rapport start met een beschrijving van de modesector in Nederland en Arnhem. Vervolgens gaan we in op het plan Modekern zoals begin 2010 gepresenteerd. Dit is het plan dat we op haalbaarheid toetsten. De eerste stap daarin was om met de initiatiefnemers en de opdrachtgevers het eindbeeld van Modekern te beschrijven, de fases op weg naar hoe Modekern er in ideale vorm uit moet zien en de functies. Die fases komen aan bod in hoofdstuk 3. In hoofdstuk 4 beschrijven wij de kansen en de risico's die, zo blijkt uit ons onderzoek, aan Modekern kleven. In hoofdstuk 5 en verder werken we het plan Modekern zo uit dat het gebruik maakt van die kansen en de risico's zoveel mogelijk vermijdt of slim ontwijkt. Die uitwerking is onderverdeeld in de hoofdstukken archieven, programma en activiteiten, netwerk en doelgroepen, locatie en organisatie, en financiën. We sluiten het rapport af met een opsomming van de vervolgstappen.

2 Modevormgeving in Nederland: trends, urgenties

2.1 Mode en Nederland

Nederland speelde nog geen eeuw geleden noch nationaal, noch internationaal, een rol in de ontwikkeling van modetrends. Het heeft tot 1930 geduurd tot er een warenhuis met een volwaardige vrouwencollectie bestond en dat was Peek & Cloppenburg. De crisis van de jaren '30 en de Tweede Wereldoorlog zorgden voor een stilstand in de modewereld, maar vanaf 1945 werd de mode breed toegankelijk voor het publiek. De Nederlandse vormgeving nam na de Tweede Wereldoorlog een grote vlucht en dat gold ook voor de modevormgeving.

In loop van de 20^e eeuw hebben warenhuizen, winkels, merken en ontwerpers Nederlanders moderijp gemaakt. Maar ook stylisten, fotografen, topmodellen, tekenaars, visagisten, schoenontwerpers, televisieprogramma's en bladen hebben bijgedragen aan de internationale positionering van Nederland als modeland.

Trends in modevormgeving

Tot de jaren '60 dicteerde Parijs de nieuwe trends. Couturiers kopieerden en vertaalden de mode uit Parijs. Parijs was immers voorloper op gebied van mode, met een snelle groei van het aantal modehuizen, couturiers en modetijdschriften halverwege de 19^e eeuw. Echter, in de jaren '60 van de 20^e eeuw markeerde de jeugdcultuur in Londen een breuk met de gewoonte naar Parijs te kijken voor de laatste trends. Vanaf die tijd keek men naar de straat en de jeugdculturen. Met de opkomst van popmuziek ontstaat een eigen kledingcultuur die zelfs tot gevolg heeft dat Parijs zijn macht over de mode verliest.

In de jaren '80 kent Nederland een uitbarsting van creatief ontwerptalent, waaronder Lola Pagola, Martha de Wit, Humanoid, Trix & Rees en The People of the Labyrinths. Rond 1990 komt er ook weer aandacht voor de kwaliteit van een handgemaakt, uniek en op maat gemaakt product. Ook Nederlandse merken doen het internationaal goed zoals G-Star, Gsus, Oilily, Mexx, Turnover, Sandwich, Expresso Fashion en Marlies Dekkers.

Het ontwerpduo Victor en Rolf is wereldberoemd. Andere gerenommeerde ontwerpers zijn, Alexander van Slobbe en Jan Jansen. Jongere talenten zijn Bas Kosters, Spijkers & Spijkers, KlaversvanEngelen, Sjaak Hullekes, Claes Iversen, Iris van Herpen en Daryl van Wouw. Zij zijn op nationaal niveau bekende namen in de modewereld. De bijzondere vormgevingskwaliteiten van Nederlandse modeontwerpers worden in de 21ste eeuw internationaal erkend en gewaardeerd.

Mode en publiek

Mode is een van de meest populaire cultuuruitingen. Mode is een cultuuruiting die iedereen elke dag ervaart en 'aan den lijve' ondervindt. De mode-sector is breed en omvat het grote commerciële aanbod (zoals H&M en Zara bijvoorbeeld) tot en met het experimentele unieke ontwerp (Iris van Herpen bijvoorbeeld). Doordat alle aspecten van mode onderdeel zijn van de populaire media bereikt mode, meer dan de meeste andere cultuurvormen, brede groepen in de samenleving.

2.2 Concentratiecentra mode in Nederland

De Nederlandse modesector is geconcentreerd in een aantal plaatsen in Nederland. Dat zijn Arnhem, Amsterdam, Utrecht, Den Haag, Rotterdam en Eindhoven (Roso 2005: 6). Elke plaats heeft zijn eigen kenmerken en profiel. Dat profiel komt vaak voort uit de ontwerpopleiding die in betreffende stad aanwezig is. Van de bestaande opleidingen is die in Arnhem het meest bekend. Arnhem is ook de enige van onderstaande centra die zich profileert als modestad. Hieronder volgt een beschrijving van de mode - infrastructuur van Arnhem. Een beschrijving van de andere plaatsen is als bijlage opgenomen.

Arnhem

In Arnhem bestaat een levendige modesector die stap voor stap is ontstaan vanuit de modeopleiding bij ArtEZ. Hoewel ook de opleidingen in de andere steden goede en vernieuwende ontwerpers afleveren, staat de consistente inzet van ArtEZ vanaf de jaren vijftig van de vorige eeuw tot vandaag aan de bron van het huidige Nederlandse talent en succes. ArtEZ Hogeschool voor de kunsten biedt naast een bachelor Fashion ook twee erkende modemasters aan. Een daarvan is toegespitst op de design (sinds 1998), de ander focust op theorie en strategie van mode (1990). Daarnaast voeren de HAN, ArtEZ en de Radboud universiteit Nijmegen een vierjarig promotieprogramma uit: Dutch identity in a globalised World. Dit programma levert de eerste Nederlandse promoties in de mode op. ArtEZ is ook de enige HBO met een lector modevormgeving.

Op MBO-niveau heeft Rijn IJssel sinds enkele jaren de opleiding Fashion Design Support ingesteld.

Opvallend aan Arnhem is dat de opleidingen een centrale positie innemen in de culturele en mode-infrastructuur.

De gemeente Arnhem focust vanuit haar economisch en cultureel beleid al jaren op Mode & Vormgeving. Samen met de provincie Gelderland en ArtEZ is een Masterplan Mode & Vormgeving opgesteld. De belangrijkste spelers op het gebied van mode in de stad zijn:

- *Arnhem Mode Biënnale* (sinds 2005): een topevenement op het gebied van innovatieve modevormgeving waarmee Arnhem als Modestad internationaal op de kaart wordt gezet.
- *Modekwartier Klarendal*: biedt winkel-, atelier- en woonruimte aan ondernemers in de mode. Met als uniek aspect: rechtstreekse verkoop van ontwerpers aan de klant. Inmiddels zijn er ruim 35 modeondernemers gevestigd.

- *Arnhem Coming Soon*: een bijzondere fashion & design winkel die zich volledig richt op Nederlandse ontwerpers. Het assortiment is een mix van het werk van jong aanstormend talent en gevestigde namen. ArtEZ is initiatiefnemer. Aan de winkel zijn opleidingsactiviteiten voor studenten en alumni op het gebied van ondernemerschap gekoppeld.
 - Ontwerp Platform Arnhem: biedt een platform voor ontwerpers, organiseert activiteiten voor ontwerpers en bedrijven die zich bezighouden met ontwerp, productie, distributie en verkoop van innovatieve producten en diensten en stimuleert het regionale ontwerpklimaat.
 - Arnhem Fashion Factory: een uniek bedrijf in Modekwartier Klarendal gericht op het maken van monstercollecties voor ontwerpers en kwaliteitsproductie. AFF is een strategische samenwerking aangegaan met ArtEZ, Arnhem Fashion Connection en ROC Rijn IJssel.
 - *het Arnhems Centrum voor Creatieve Economie en Innovatie (ARCCI) van ArtEZ en HAN*: staat onder leiding van de lectoren Kunst, Cultuur & Economie en Modevormgeving. ARCCI richt zich met onderzoek, nieuwe inzichten en projecten op het versterken van de verbinding tussen creatieve economie, ontwerp en innovatie.
 - Het Museum voor Moderne Kunst Arnhem heeft een collectie sieraden en accessoires en werkt nauw samen met andere mode initiatieven in Arnhem.
 - Stichting Mode Met een Missie en de winkel Ami-e-toi: Stichting Mode Met een Missie biedt vrouwen die in een moeilijke periode van hun leven verkeren een zinvolle dagbesteding. Zij werken in een speciaal opgezet modeatelier. Hier werken zij aan het modelabel Ami-e-toi, dat door de jonge Nederlandse modeontwerper Claes Iversen is ontworpen. Vanuit de geachte dat iedereen een tweede kans verdient, is in ieder kledingstuk een tweedehands detail verwerkt.
- De Arnhemse modesector trekt nationaal en internationaal de aandacht. De graduation shows van ArtEZ, de Arnhem Mode Biënnale en de winkel Coming Soon zijn internationaal bekend. De modeopleiding ArtEZ en ook het modelectoraat staan internationaal stevig op de kaart. De school trekt ook studenten van over de hele wereld.

3 Modekern Arnhem: het plan

Op 22 februari 2010 presenteerden ArtEZ, Hogeschool voor de Kunsten, Museum voor Moderne Kunst Arnhem, Gelders Archief en Volkshuisvesting Arnhem de notitie 'Kennisinstituut Modekern Arnhem':

'Modekern Arnhem zou mode archieven verzamelen, onderzoek doen en (educatieve) presentaties organiseren met als doel de moderne modegeschiedenis fysiek en digitaal te ontsluiten en toegankelijk te maken voor een publiek van studenten, professionals, jonge ontwerpers en een breed publiek. Hiervoor wordt gezocht naar innovatieve vormen van presenteren.'

In de notitie wordt een groeimodel gepresenteerd waarin ontwikkeling naar een nationaal instituut Mode tot de mogelijkheden behoren.

De kerntaken die in de notitie verbonden worden aan Modekern zijn:

- informatie en kenniscentrum over de Nederlandse mode;
- archieven als bron voor onderzoek en onderwijs en educatieve tentoonstellingen;
- grote agenderende tentoonstellingen met focus op Nederlandse ontwerpers of op modethema's.

De aanleiding en urgentie voor het opstellen van het plan Modekern waren:

3.1 Het verbinden van bestaande functies

Modekern Arnhem moet groeien vanuit een netwerk van bestaande functies in Arnhem (en Nijmegen). Het Gelders archief (archivering), ArtEZ/ modelectoraat (onderwijs en onderzoek), het Museum voor Moderne Kunst (presentatie, tentoonstellingen) en Volkshuisvesting Arnhem (vanuit betrokkenheid accommodatie Modekwartier Klarendal). Achter deze initiatiefnemers en partners staan betrokken overheden (Arnhem en Gelderland) en Premsela.

Modekern zou een versterking en aanvulling zijn van de zogenoemde modeketen in Arnhem: de keten bestaat uit een opleiding & onderzoek, incubator, ateliers voor startende ontwerpers, atelierwinkels, productie/monsteratelier, modebedrijven en presentatie (Arnhem Mode biënnale). Het plan Modekern is aanvullend aan, en vormt een verbindende factor in de mode-infrastructuur in Arnhem.

Modekern Arnhem zou, als kennisinstituut, ook ondersteunend en stimulerend kunnen zijn voor de landelijke mode-infrastructuur en het vormgevingsbeleid. De samenwerking tussen mode-initiatieven en bijvoorbeeld de verschillende collectievormende partijen loopt achter op het succes van het Nederlands modeontwerp en de publieksbelangstelling voor mode. Het nationale veld wordt door velen verbrokkeld genoemd. Veel partijen hebben een rol in de modesector, maar hoe deze 'sector' eruit ziet is echter een vraag die zich moeilijk laat beantwoorden.

Premsela ten slotte is nieuwsgierig naar de vestiging van kenniscentra vormgeving in verschillende Nederlandse steden. Arnhem zou binnen dit model de discipline mode voor zijn rekening kunnen nemen.

3.2 Archieven die dreigen te verdwijnen

De directe aanleiding voor het ontwikkelen van het plan Modekern is de dreiging van de teloorgang van een aantal toonaangevende modearchieven. Hoewel mode binnen en buiten Nederland kan rekenen op veel erkenning en waardering, geldt dit in de meeste gevallen nog niet voor het mode-erfgoed. Er is in Nederland geen plaats waar de hedendaagse modegeschiedenis wordt gedocumenteerd en archieven van ontwerpers en modebedrijven ondergebracht kunnen worden.

3.3 Onderzoek en presentatie van recent mode-erfgoed blijft achter

Omdat er weinig aandacht is voor de archieven van ontwerpers en modebedrijven en er geen centrale plek is voor documentatie, wordt het onderzoek naar recent mode-erfgoed bemoeilijkt, terwijl onderzoek juist noodzakelijk is voor vakontwikkeling en innovatie. Daarnaast worden modeontwerpers zelf ook niet bewust gemaakt van de waarde van hun archief voor onderzoek en inspiratie van derden. Archieven zijn niet toegankelijk of lastig te vinden voor onderzoekers en vaak ook niet goed bijgehouden. Ook dit belemmert onderzoek naar en de presentatie van Nederlandse modevormgeving.

3.4 Mode is hot!

De Nederlandse mode staat internationaal en nationaal hoog aangeschreven. Steeds vaker presenteren Nederlandse ontwerpers hun collecties tijdens internationale shows en tonen zijn hun ontwerpen in tentoonstellingen en andere projecten. Naast waardering onder deskundigen en een internationaal publiek krijgt de Nederlandse modevormgeving ook onder het brede publiek steeds meer belangstelling. Steeds meer Nederlanders kunnen namen van ontwerpers noemen en steeds meer ontwerpers weten de brug tussen het specifieke artistieke ontwerp en de populaire cultuur te slaan. Ook daardoor krijgt het Nederlands ontwerp meer aandacht, zijn er meer mogelijkheden om collecties te ontwerpen, te produceren en te verkopen.

Gratis dagbladen als de Spits besteden aandacht aan shows en ontwerpers. Een programma als RTL Boulevard besteedt aandacht aan de samenwerking tussen H&M en internationaal vermaarde ontwerpers. Televisieprogramma's als Benelux Next Topmodel en Project Catwalk hebben per keer tussen de 200.000 en 800.000 televisiekijkers en in tijdschriften als de Grazia, Elle en Cosmopolitan neemt mode een centrale plek in. Een aantal websites, zoals style.com en blogs bieden actueel nieuws over ontwerpers, shows, styling en 'wie wat draagt'. Mode en alles wat daarbij komt kijken staat vol in de aandacht en heeft een groot en vooral jong publiek.

Mode is bij uitstek ook een discipline die laagdrempelig de relatie zoekt en zichtbaar maakt met andere artistieke disciplines zoals architectuur en sculptuur, fotografie, schilder- en videokunst aan de hand van thematiek die zowel de mode als de hedendaagse kunst bezighoudt zoals het vraagstuk identiteit, de preoccupatie met het lichamelijke en de celebrity cultuur. Mode is hiermee tevens een belangrijke motor van de vernieuwing in de totale artistieke sector.

3.5 Eindbeeld van Modekern Arnhem

Bij de start van het DSP-onderzoek bepaalden wij samen met betrokkenen het eindbeeld van Modekern Arnhem. Dit eindbeeld zou onderwerp zijn van het DSP-onderzoek. Het eindbeeld was:

Een nationale netwerkvoorziening/mode-instituut met de nadruk op archiefbehoud, ontsluiting, kennisontwikkeling, publieksactiviteiten en grotere agenderende (museale) tentoonstellingen.

Modekern Arnhem moet een toonaangevend kennisinstituut worden dat bij iedereen, studenten, wetenschappers, ontwerpers en het 'gewone' publiek, bekend is en waar iedereen heen gaat als men iets over moderne modegeschiedenis (vanaf 1965) wil weten of de achterliggende informatie en documentatie wil zien.

Modekern Arnhem zal voortkomen uit een verknoping en combinatie van bestaande functies. Strategische samenwerking is hierbij het sleutelwoord. De ontwikkeling van Modekern Arnhem gaat volgens een groeimodel, waarbij sprake is van stapsgewijze uitbreiding van functies.

De fasering om dit eindbeeld te bereiken:

Fase I: voorbereiding (2011 – 2012)

De nadruk ligt in de eerste fase, de voorbereiding, sterk op het samenbrengen van de archieven, het onderbrengen van de archieven in de voorgenomen nieuwbouw van het depot van het Gelders Archief, onderzoek en de digitalisering. Voor het selectief verwerven van archieven moet een verzamelpuntenplan worden opgesteld. De archieven vormen het fundament van de Modekern. Daarnaast is het opbouwen van een netwerk van groot belang voor de ruchtbaarheid van en het draagvlak voor Modekern Arnhem.

De functies in fase I zijn:

- het opstellen van een archiefprofiel;
- archiefverwerving;
- archiefbeheer (de nieuwbouw van het archief – en museumdepot);
- digitalisering;
- educatie;
- netwerkopbouw.

Fase II: 2013

In de tweede fase staat ontsluiting van de digitale en fysieke archieven centraal. Belangrijk is dat het fundament, een geordend en bij voorkeur gedigitaliseerd archief, er ligt voordat ontsluiting plaatsvindt. Om de archieven heen worden lezingen, (kleinere) tentoonstellingen, educatieve projecten en debatten georganiseerd. De archieven zelf zijn bron voor onderzoek en onderwijs.

Functies tijdens de tweede fase (start in 2013):

- archiefverwerving, archiefbeheer, archiefontsluiting;
- educatie en onderzoek;
- bibliotheekfunctie;
- tijdelijke tentoonstellingen maken (laten zien wat je hebt!);
- opzetten van een magazine i.s.m. de Mode Biënnale 2013;
- aansluiten bij een portal/investeren in een website met op termijn digitale ontsluiting van de archieven/collecties.

Fase III: (toekomst)

De derde fase volgt uit een succesvolle volbrenging van de eerste twee fases. Door het toevoegen van grote agenderende tentoonstellingen en het uitlenen van archiefonderdelen voor presentaties en onderwijs elders naderen we met deze fase het hierboven geschetste eindbeeld van Modekern Arnhem.

Functies die er bij komen in de derde fase (lange termijn):

- merchandising;
- winkelfunctie;
- restauratiefunctie;
- horecafunctie;
- het organiseren van een tentoonstellingsprogramma.

4 Modekern Arnhem: haalbaar?

Het plan dat ArtEZ, Museum voor Moderne Kunst Arnhem, Gelders Archief en Volkshuisvesting Arnhem ontwikkelden is getoetst op haalbaarheid. Naast de algemene ambitie van het plan, toetsten wij de aanleiding en de urgenties, het gezamenlijk geformuleerde eindbeeld en de drie fases op weg naar dat eindbeeld zoals in voorgaand hoofdstuk beschreven. De uitkomst van het onderzoek beschrijven wij in dit hoofdstuk. Wij beginnen met de kansen voor Modekern. Daarna beschrijven wij de risico's van het plan.

4.1 Kansen

Archieven

De urgentie om modearchieven te verzamelen en te ontsluiten wordt door alle gesprekspartners onderschreven. Premsela, de Mondriaan Stichting en het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie namen eerder het initiatief tot het behoud van vormgevingsarchieven met de Regeling Vormgevingsarchieven. Doel van de regeling is de Nederlandse vormgevingsgeschiedenis van na de Tweede Wereldoorlog vast te leggen en uit te dragen. Dat leidde tot een groslijst waaruit twintig archieven zijn geselecteerd. Deze zijn onderzocht en ontsloten. Ondanks deze centrale aanpak blijkt het lastig om voor deze archieven een 'thuis' te vinden. Niet veel instellingen die werken in de sector vormgeving voelen zich verantwoordelijk voor de archieftaak en zijn ook nauwelijks in staat het archief te verbinden met onderwijs, onderzoek en publiek. Mode wordt binnen de vormgeving als aparte loot gezien. Dat is volgens gesprekspartners de reden dat weinig modearchieven een plek kregen in de regeling. Uiteindelijk is daarom met budget uit de regeling een quickscan modearchieven in gang gezet. Deze quickscan onderschrijft de urgentie om een start te maken met het verzamelen van archieven van Nederlandse modeontwerpers.

Modekern is het eerste initiatief dat bedacht is om deze archieven onder te brengen en te gebruiken voor onderwijs, onderzoek, educatie en presentaties. Modekern biedt zich aan als 'thuis' voor modearchieven en dat wordt breed gewaardeerd en komt tegemoet aan een vraag uit de markt, een plek voor deze bedrijfsarchieven. Modekern behoudt het mode-erfgoed en zet dit erfgoed op een publieksvriendelijke en innovatieve wijze in. Dat is een service aan de ontwerper en uiteindelijk ook aan de samenleving, omdat Modekern bijdraagt aan de ontwikkeling van het vak modeontwerper en de kennis over de modevormgeving. Ook de ontwerpers zelf staan positief ten opzichte van het initiatief Modekern.

Vakontwikkeling en kennis

Modeontwerpers en studenten grijpen steeds meer terug op tradities. Zij zetten tradities om in nieuw ontwerp en laten zich inspireren door vormen, dessins, ontwerpen, stofgebruik en maaktechnieken. De toegang tot het erfgoed van het eigen vak is daarom essentieel voor de ontwikkeling van dat vak. Het erfgoed is nu echter slecht toegankelijk en voor een deel onbekend en bedreigd. Het plan voor Modekern Arnhem maakt dat het moderne mode-erfgoed breed toegankelijk wordt voor ontwerpers en voor de opleidingen.

Modekern versterkt Arnhem als centrum voor de bedrijvigheid in de mode zoals ook het Audax Textielmuseum in Tilburg doet. Ontwerpers, studenten en onderzoekers kunnen archieven inzien, websearch doen en kennis nemen van publicaties en presentaties. Daarmee vergroot de kennis over het mode-erfgoed en ontwikkelt het vak van ontwerper. Naast een archiefinstelling wordt Modekern door gesprekspartners daarom ook aangemerkt als kennisinstituut. Modekern levert als kennisinstituut ook een bijdrage aan het onderzoek binnen ARCCI ('Dubbel succes criterium'). ARCCI onderzoekt met concrete casussen onder welke voorwaarden creatief succes en economisch succes elkaar kunnen versterken – hetgeen niet altijd het geval is. Modekern levert straks een bron voor concrete casussen. De resultaten van het onderzoek past ArtEZ toe binnen het onderwijs.

Educatie, onderwijs en onderzoek

De archieven, de presentaties en mogelijke workshops zijn belangrijk voor studenten. Alleen in Arnhem/Nijmegen wordt al structureel aandacht gegeven aan onderzoek naar mode en modegeschiedenis. ArtEZ modelectoraat bracht in 2006 een eerste overzicht van de Nederlandse mode uit en begon daarna met de kenniskring een reeks monografieën over Nederlandse ontwerpers, die zowel in Nederland als in het buitenland een belangrijke rol in de mode spelen of gespeeld hebben. In deze reeks verschenen al Marlies Dekkers, Jan Jansen, Oilily, Alexander van Slobbe en Fong-Leng. Voor al deze monografieën werden de archieven van de ontwerpers geraadpleegd. De Radboud Universiteit en ArtEZ zijn, met partners, gestart met een promotieprogramma dat het eerste is in mode en modegeschiedenis. Er is onder studenten van universiteiten en HBO veel belangstelling om onderzoek te doen naar aspecten van mode, modecultuur en modegeschiedenis. Dat is nu zeer moeilijk bij gebrek aan opleidingen en onderzoekslocaties. Juist alleen in Arnhem is het mogelijk een Masteropleiding te volgen en levert het lectoraat bijdragen aan het onderzoek naar modevormgeving. De Radboud Universiteit heeft als enige Nederlandse universiteit een onderzoeksgebied visuele cultuur waarin mode een aandachtsgebied is.

Daarnaast tonen ook scholieren MBO en voortgezet onderwijs steeds meer belangstelling voor mode en alles wat er bij komt kijken (styling, accessoires, modellenwerk, fotografie, journalistiek). Er is in Nederland nauwelijks aanbod cultuureducatie over mode of inzicht in modeontwerpers, tradities en inspiratiebronnen. Het plan Modekern als archief en kennisinstituut past in Arnhem en kan een grote bijdrage leveren aan de behoefte aan onderzoek, onderwijs en educatie mode en modegeschiedenis.

Commissie Veerman: profiel hoger onderwijs: kunstvakonderwijs

In 2010 verscheen het advies van de commissie Toekomstbestendig Hoger Onderwijs. Dat advies besteedt ook aandacht aan het kunstvakonderwijs. Het belang van meer onderzoek en meer Masteropleidingen wordt benadrukt. Onderzoek in kunst, design en media is in toenemende mate van belang voor de creatieve industrie. Lectoraten hebben daar al aan bijgedragen, maar er is behoefte een stap verder te gaan, inclusief promotietrajecten. Het onderzoek, zo stelt de commissie, moet in samenwerking met de opleidingen opgezet en uitgevoerd worden. De commissie vindt het belangrijk dat de onderwijsinstellingen op basis van het gewenste profiel zelf bepalen welke posities nodig zijn om het (artistieke) onderzoek te stimuleren.

Arnhem

Arnhem wordt gezien als de logische locatie voor Modekern. Dat wordt veroorzaakt door het profiel en de positie van ArtEZ en de aanjaagrol die ArtEZ al eerder speelde bij de opzet van projecten en initiatieven. Daarnaast maken de deskundigheid en de positie van de lector modevormgeving dat veel gesprekspartners Arnhem een voor de hand liggende locatie vinden voor Modekern.

Ook de aanwezigheid van de Arnhem Mode Biënnale, de rol van het Museum voor Moderne Kunst Arnhem en andere modeactiviteiten maken dat Modekern geen vreemde eend in de bijt is. Ook hebben diverse ontwerpers en opkomende talenten hun wortels in Arnhem. Veel bekende Nederlandse ontwerpers volgden hun opleiding in Arnhem en een aantal is nog altijd in Arnhem gevestigd.

In het Raadsadvies Archiefbestel wijst de Raad voor Cultuur het Gelders Archief aan als mogelijk zwaartepunt voor modearchieven/bedrijfscollecties mode. De nieuwbouw van het depot van het Gelders Archief vormt de kans voor Modekern om direct archiefruimte te creëren en naast het Museum voor Moderne Kunst biedt ook het nieuw te bouwen Kenniscluster presentatieruimte.

De gemeente Arnhem zet in op de keten mode en het versterken van de mode infrastructuur. De gemeente stimuleert ondernemerschap (samen met ArtEZ is bijvoorbeeld het initiatief genomen om een modeincubator te ontwikkelen), ruimte voor ontwerpers, promotie van Arnhem als Modestad en andere acties. Modekern vormt – met de factor kennis - een toevoeging daaraan.

De gemeente, ARRCI en elf andere partners uit middelgrote creatieve steden en regio's werken samen in Europees verband (ORGANZA) om kennis en ervaring uit te wisselen op het gebied van de creatieve industrie en het doen van onderzoek. In de samenwerking ontwikkelt men nieuwe instrumenten om de regionale economie te versterken en wisselt men best practices uit. Daarnaast zetten provincie, ArtEZ en gemeente samen in op het creatieve, economische en culturele belang van mode (Masterplan Mode en Vormgeving 'bloei cultuur, groei economie' van provincie, gemeente en ArtEZ) waarin Modekern een plek heeft.

Volkshuisvesting Arnhem draagt bij aan het daadwerkelijk huisvesten van de creatieve sector en is met de gemeente Arnhem de initiatiefnemer van 100% Mode en het Modekwartier in Klarendal, het huisvesten van de Modeincubator en staat mede aan de wieg van Modekern.

Tot slot maakt Modekern, als netwerk, gebruik van bestaande initiatieven en organisaties, Dat is een sterk punt, bijvoorbeeld voor de haalbaarheid en het verkrijgen van subsidies.

4.2 Risico's

Bezuinigingen

Het financiële klimaat en vooral de bezuinigingen worden veelvuldig genoemd als het grootste knelpunt bij de opzet en ontwikkeling van Modekern. Modekern is afhankelijk van de nieuwbouw van het archief en museumdepot en voor een deel afhankelijk van overheidssubsidies.

Het zoeken, vinden en ordenen van modearchieven is kostbaar. Daar zijn meerdere redenen voor: archieven bevinden zich op verschillende plaatsen, in verschillende staat van ordening, het betreft verschillende materialen, ontwerpers willen een zegje over wat wel en wat niet bewaard moet blijven, copyrights kunnen geld kosten, enzovoort. Daarnaast vraagt een kennisinstituut zoals Modekern van start af aan de samenwerking tussen verschillende

disciplines en vaardigheden (archiefkennis, inhoudelijke kennis, presentatiekennis). Die disciplines en vaardigheden zijn bij de initiatiefnemers voorhanden, maar ook die instellingen vrezen bezuinigingen. Vooral het Gelders Archief hangt met ingang van 2011 een forse bezuiniging op de rijkssubsidie boven het hoofd.

Focus op modearchieven

Modekern Arnhem verzamelt archieven van ontwerpers en ontwikkelt met die archieven activiteiten. Daar ligt de kracht van dit plan. Een mogelijke ambitie om daarnaast ook mode (kleding en objecten) te collectioneren wordt niet als basistaak voor Modekern herkend. Dat komt ook doordat het Museum voor Moderne Kunst in Arnhem eerder geen activiteiten ontplooid in collectioneren van mode (kleding, ontwerpen, stukken). Het museum is wel bekend van aanpalende terreinen zoals accessoires en sieraden. Het Museum participeert niet in het landelijk netwerk modeconservatoren.

Arnhem en nationaal belang

Modekern wil een landelijk kennisinstituut zijn. Modekern moet daarbij rekening houden met het gegeven dat een initiatief in Arnhem minder snel van nationaal belang wordt gevonden als een initiatief in Amsterdam. Dat wordt voornamelijk veroorzaakt door de plek die een initiatief inneemt in een netwerk. Ook de Radboud Universiteit houdt hier (te veel) rekening mee en vraagt zich af of een uitbreiding van de onderzoeksopleidingen Mode niet te weinig aandacht krijgt wanneer deze in Nijmegen/Arnhem gevestigd is. De combinatie van de noodzaak van nationaal belang, een Randstedelijk perspectief en te grote 'regionale' bescheidenheid is een risico voor Modekern.

Zere modetenen

Opleidingen, musea en andere initiatieven in de mode werken maar beperkt samen. Er is geen traditie van 'massa maken' in deze sector. Modekern is afhankelijk van de samenwerking tussen de initiatiefnemers, samenwerking met andere mode-initiatieven in Arnhem en samenwerking en uitwisseling binnen een landelijk netwerk. De functie van Modekern als kennisinstituut valt of staat met de wil tot samenwerken en delen. Samenwerken met andere partijen is dus belangrijk zoals bijvoorbeeld met de RKD, de Arnhem Modébiennale en collectionerende musea.

Digitalisering en toegankelijkheid

In erfgoed, in de vormgeving en meer specifiek in de mode is kennis beschikbaar over digitale ordening en toegang van archieven, onderzoek, educatie en presentaties. Modekern zal van die kennis gebruik moeten maken en aan moeten sluiten om de toegang zo makkelijk mogelijk te maken. Het is belangrijk om gebruik te maken van de systemen die er al zijn en aan te sluiten bij dat wat gebruikt wordt. Een voorbeeld dat pleit voor meer afstemming is in Arnhem/ Nijmegen te vinden. Er zijn drie bibliotheken met een modebestand. De drie bibliotheken gebruiken drie verschillende digitale zoekmethoden die niet uitwisselbaar of te koppelen zijn. Dat is niet efficiënt en maakt het bestand beperkt toegankelijk voor gebruikers.

Copyright kan een struikelblok zijn voor digitalisering. Bijna alle ontwerpers kopen hun persmateriaal af en daardoor zijn films, collectiefoto's en collectieboeken rechtenvrij. Op websites als style.com zijn shows en ontwerpen te vinden. Soms moeten er afspraken gemaakt worden met de fotograaf van het werk (bijvoorbeeld bij Viktor & Rolf). Er kunnen dus haken en ogen zitten aan de digitale vertaling van Modekern.

4.3 Conclusies

Modekern Arnhem levert culturele, economische en educatieve meerwaarde op regionaal en op nationaal niveau:

Modekern levert **culturele meerwaarde** door het behoud van een cultureel erfgoed dat belangrijk is voor de ontwikkeling van de modevormgeving, een kenmerkend onderdeel van de Nederlandse cultuur. Modekern stimuleert en ondersteunt naar verwachting het onderzoek naar de modevormgeving en de reflectie op mode als Nederlands cultuurofgoed.

Modekern Arnhem vertegenwoordigt een **educatieve meerwaarde**, omdat Modekern stimulans en verdieping geeft aan het bestaande kunstvakonderwijs en aan het (wetenschappelijk) onderzoek naar de Nederlandse modegeschiedenis. Modekern Arnhem zal voor het eerst mode en modegeschiedenis verwerken in een educatief programma voor ROC's en het voortgezet onderwijs.

Modekern levert een **economische meerwaarde** door het onderbrengen van een selectie van bedrijfsarchieven die anders voor de branche verloren gaan. Modekern stimuleert de innovatie van het vak en van aanverwante sectoren door de mogelijkheid om eerdere oplossingen te bestuderen en daarop voort te borduren. Ontwerpers kunnen de archieven bestuderen en zich in hun eigen ontwikkeling laten inspireren door voorbeelden van originele technieken, ontwerp oplossingen, constructies en werkvormen. Modekern draagt bij aan het vakmanschap van de (mode) ontwerper en de vakontwikkeling in deze sector.

Modekern veroorzaakt een multiplier: de sector breidt uit en versterkt. Door publicaties en digitalisering zal Modekern ook de internationale aandacht voor Nederlandse mode stimuleren. De sector Nederlandse modevormgeving wint aan naamsbekendheid.

De nationale profilering van Arnhem neemt toe door de samenwerking tussen instellingen, het versterken van Arnhem Modestad, meer nationale netwerken en de presentaties.

Bij de uitwerking en opzet van Modekern moet echter ook rekening gehouden worden met een aantal risico's. Om de risico's zoveel mogelijk te beperken adviseren wij om Modekern **klein te beginnen en stap voor stap te ontwikkelen**. Beter één archief goed geordend en ontsloten met presentaties en onderwijs, dan drie archieven die lange tijd ontoegankelijk zijn. Naast langzaam en klein is het ook belangrijk om **slim en strategisch** te opereren. Het museum kan het eigen profiel bijvoorbeeld meer richting mode ontwikkelen en bij de presentatie van Modekern levert samenwerking met de ontwerper of andere musea ook collectiestukken op. De overdracht van een archief kan immers ook leiden tot een bruikleen van een collectie.

Modekern moet klein beginnen, maar **niet bescheiden** zijn. Modekern past bij Arnhem omdat juist daar opleidingen en onderzoek gevestigd zijn en ook die kunnen nog verder uitbreiden. Modekern moet vanuit **eigen kracht** samenwerken in een landelijk netwerk en van start af aan benadrukken dat Modekern als kennisinstituut bijdraagt aan de landelijke infrastructuur en open staat voor samenwerking en delen.

Met deze uitgangspunten en voorwaarden hebben wij het plan Modekern op een aantal onderdelen uitgewerkt. Die onderdelen, archief & kennisinstituut, programma en activiteiten, doelgroepen en netwerk, organisatie, locatie en financiering hebben wij in de volgende hoofdstukken uitgewerkt.

5 Modekern, archief en kennisinstituut

Modekern is een kennisinstituut met een modearchief als basis. Het is een fysieke (en digitale) plek waar het moderne Nederlandse mode-erfgoed van nationaal belang wordt bewaard. Door het verzamelen, ontsluiten, onderzoeken, gebruiken en presenteren van de archieven bereikt Modekern een divers publiek en zet het archiefmateriaal in om kennis over de moderne Nederlandse modegeschiedenis te ontwikkelen en te vergroten. Voorbeelden van andere kennisinstellingen die kennis baseren op (onder andere) een gedegen archief zijn het Architectuurinstituut, het Theaterinstituut, Centrum voor Beeld en Geluid en bijvoorbeeld ook het Fotomuseum.

Het samenstellen en opbouwen van een archief bestaat uit een aantal stappen. Het gaat om:

- archieven verwerven
- archieven behouden
- archieven ordenen
- archieven digitaliseren
- archieven beschikbaar stellen
- archieven gebruiken

Archieven verwerven

De Nederlandse vormgevingsarchieven staan in de aandacht. Niet alleen het behouden, maar ook de onderzoek- en presentatiemogelijkheden³. De initiatiefnemers van Modekern Arnhem hebben een aantal ontwerpers benaderd over de mogelijkheid om hun archieven over te nemen. Ontwerpers staan daar positief tegenover. Het overnemen van een archief moet gezien worden als een service naar de ontwerper, het archief wordt onderzocht, geordend en ontsloten. De overname door Modekern Arnhem levert de ontwerper ook weer extra naamsbekendheid op en voorkomt dat hij of zij, zoals nu het geval is, vaak lastig wordt gevallen door scholieren en studenten. Niet alle modeontwerpers houden echter een archief bij. Sommige hebben het goed geordend, anderen hebben niet meer dan een paar mappen of dozen en soms is het archiefmateriaal verspreid over meer locaties.

Vaak kunnen mensen zich niet zoveel voorstellen bij een archief. Modearchieven zijn over het algemeen niet 'saai'. Het archief bestaat uit allerlei verschillende stukken: ontwerptekeningen en schetsen, academiewerk, foto's en film, inspiratiebronnen, knipsels, tijdschriften en andere publicaties, reclame-uitingen, persmateriaal, weergave van shows, textielsamples enzovoort.

Om goede keuzes te maken bij het opbouwen van het modearchief in Arnhem is het belangrijk dat de betrokken instellingen een verzamelbeleid vaststellen: wat is wel en niet relevant, welke selectiecriteria hanteert Modekern bij deze keuze? Na de vaststelling daarvan kan Modekern Arnhem in beeld

Noot 3 Tijdens het haalbaarheidsonderzoek presenteerde CODA het archief van de vormgever Onno Boekhoudt. De presentatie maakte duidelijk wat de verantwoordelijkheden en keuzes zijn bij archivering en presentatie van het archief. Dit archief was 1 van de 20 die met steun van de Mondriaanstichting is ontsloten.

brenghen hoeveel modearchieven er zijn en welke passen in het beleid. Een eerste voorzet voor een verzamelbeleid:

Tot aan de jaren zestig was Parijs het centrum van de Westerse mode. Couturiers en confectione vanuit de hele wereld richtte hun blik op Parijs. Daar werd de nieuwste mode gelanceerd die door iedereen – confectione en plaatselijke couturiers – werd nagevolgd. Ook in Nederland was het gebruikelijk dat couturiers (Max Heijmans, Dick Holthuis) naar Parijs afreisden om er de shows te zien en met patronen terug te keren om die hier met licentie officieel na te maken. **Deze ontwerpers zijn voor Modekern niet het uitgangspunt en pas in tweede instantie van belang.**

Onder invloed van de jeugd- en muziekcultuur die eind jaren vijftig opkomt verandert dit stramien ingrijpend. Vanaf dat moment kan mode ook van de straat komen en vanuit andere culturen. In Nederland zien we ook vanaf dat moment pas ontwerpers opstaan (Jan Jansen, Marielle Bolier, Oilily) die een eigen persoonlijke stijl ontwikkelen. Niet toevallig zitten hier ook dikwijls ontwerpers tussen die hun opleiding aan een kunstacademie gekregen hebben, waar pas in de jaren vijftig modeafdelingen ontstonden tussen de andere disciplines. Die context heeft er ook voor gezorgd dat modeontwerpers zich zelf in de traditie van vormgeving en kunst plaatsen en niet allereerst in een commerciële context. **Voor plan Modekern zijn de archieven van deze ontwerpers (gestart in de jaren vanaf de jaren zestig met een duidelijk eigen stijl, handschrift en profiel) heel interessant, omdat zij de persoonlijke stijl en identiteit van de Nederlandse mode vertegenwoordigen.**

De Nederlandse Mode onderscheidt zich internationaal doordat ze al vanaf het begin (jaren zestig met een internationale doorbraak in de jaren negentig met Van Slobbe en Le Cri Neerlandais) zich heel nadrukkelijk relateert aan de Nederlandse vormgevingstraditie. Dat begon al met Frans Molenaar in 1967 die onderdeel werd van de culturele elite rondom Benno Premsele en nadrukkelijk focuste op mode die gemaakt werd uit heldere vormen als cirkels en vierkante lappen. In de jaren negentig krijgt dit met Van Slobbe en Viktor en Rolf zelfs een internationaal etiket: Dutch Modernism. Het is dus mode waarin het vormgevingselement, concept denken van belang is. Het gaat niet om decoratie, versiering of een stilistisch thema, maar om een weldoordachte vorm. Dat is typisch Nederlands en hoewel er binnen de verschillende scholen anders wordt gewerkt (Rietveld Academie werkt zeer artistiek, AMFI heel bedrijfsgericht) is het een mentaliteit die alle Nederlandse ontwerpers kenmerkt.

Modekern zal zich in eerste instantie richten op archieven van deze categorie ontwerpers, omdat zij het meest duidelijk het Nederlandse aspect van de mode vertegenwoordigen, maar in latere fases zijn ook merken als Gsus, G-star interessant. Ook het archief van de Modebiënnale is een interessante verzameling.

Het archiefmateriaal bestaat uit uitnodigingen, lookbooks, en ander presentatiemateriaal, persberichten waarmee de achtergrond van het werk zo goed mogelijk gedestilleerd kan worden, ook krantenknipsels en dergelijke zijn van belang. Het materiaal is: papier, foto, film, DVD en mixed media. Stof en kunststoffen horen er strikt gezien niet bij, maar bijvoorbeeld ontwerpschetsen weer wel en daar is wel eens stof aangeplakt.

Archieven behouden

Wanneer Modekern eenmaal archieven ontvangt dan zullen die moeten worden ondergebracht. Het Gelders Archief bouwt een nieuw depot. Uitgangspunt is dat dit nieuwe depot samen met het Museum voor Moderne Kunst wordt gefinancierd en gebruikt. In dit depot moet ook het archief van Modekern Arnhem worden ondergebracht.⁴ Het bestuur van het Gelders Archief (GA) ondersteunt dit voornemen.

Omdat eventuele beschikbare reestruimte in het depot van het Gelders Archief door het Rijk wordt ingevuld, moet voor het onderbrengen van de archieven van Modekern worden meegelift met de nieuwbouw van het deel van het depot voor de gemeentelijke instellingen i.c. Museum. Gezien het aantal modearchieven en de omvang kunnen we uitgaan van een depotruimte van 50 m² (start) tot 100 m².

Noot 4 Tijdens het haalbaarheidsonderzoek werd niet duidelijk of de nieuwbouw van het depot ook rond was voor het Museum. Dat blijft in dit plan dus nog een onzekerheid.

Archieven onderzoeken en ordenen

Voor de beschrijving van het archief als geheel kan worden aangesloten bij de opzet die het Centraal Register Vormgevingsarchieven (CRVA/RKD) hanteert. Uitgangspunt bij de ordening van het archief (het inventariseren) is de structuur die de vormgever van het archief (de modeontwerper) heeft aangebracht. Die wordt zoveel mogelijk in tact gelaten. Immers, de wijze waarop de vormgever zelf ordende kan veel kan zeggen over zijn werkwijze. Ieder archiefstuk (individueel object) wordt zo beschreven in de context van het totale vormgevingsarchief. Voor dit inventariseren is het zinvol om aan te sluiten bij de internationale standaard ISAD (G). Echter, behoud van archieven door een erfgoedinstelling is altijd bedoeld voor raadpleging door derden. Archieven moeten dan ook makkelijk toegankelijk zijn, zowel voor professionals als voor het algemeen publiek. Toegang moet niet alleen worden geboden via de hiërarchische structuur van de archiefinventaris, maar ook via de toekenning van trefwoorden aan zowel het archief als geheel als aan de verschillende archiefstukken. Voor deze 'tagging' kan de thesaurus worden gebruikt van het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid (betreft audiovisueel erfgoed', de Art and Architecture Thesaurus (AAT naar Nederland vertaald door de RKD) en die van NAGO.

Overigens zal de archiefordering digitaal ter hand worden genomen; uitgangspunt is dat de archiefinventaris online beschikbaar wordt gesteld.

Met de tijdelijke stimuleringsregeling Vormgevingsarchieven van Mondriaan Stichting, Premesla, NAI en RKD is in 2010 een quick scan van een aantal modearchieven mogelijk gemaakt. De informatie die voortkomt uit de quick scans kan behulpzaam zijn bij de ordening en ontsluiting.

Tijdens het ordenen van - en het onderzoek naar - het verkregen archief is het belangrijk om ook te bepalen voor wie welke onderdelen van het archief belangrijk kunnen zijn. De vraag is dan ook of de onderdelen die voor niemand van belang zijn wel behouden moeten worden.

Wanneer duidelijk is welke onderdelen van het archief belangrijk zijn voor welke doelgroepen kan een beslissing genomen worden over de beschikbaarstelling: blijven onderdelen alleen op verzoek toegankelijk, vormen delen van het archief onderwerp voor een presentatie, betreft het essentieel studiemateriaal voor de opleidingen, educatief materiaal voor scholieren of zijn de archiefstukken dusdanig dat een algemeen publiek er zicht op krijgt via tentoonstellingen, publicaties en website? In deze fase speelt ook het mogelijk copyright een rol. De stukken waarop een copyright berust blijven alleen fysiek toegankelijk.

Archieven beschikbaar stellen

Tijdens het ordenen van - en het onderzoek naar - het verkregen archief is het belangrijk om ook te bepalen voor wie welke onderdelen van het archief belangrijk kunnen zijn. De vraag is dan ook of de onderdelen die voor niemand van belang zijn wel gearhiveerd moeten worden.

Wanneer duidelijk is welke onderdelen van het archief belangrijk zijn voor welke doelgroepen kan een beslissing genomen worden over ontsluiting: blijven onderdelen alleen op verzoek toegankelijk, vormen delen van het archief onderwerp voor een presentatie, betreft het essentieel studiemateriaal voor de opleidingen, educatief materiaal voor scholieren of zijn de archiefstukken dusdanig dat een algemeen publiek er zicht op krijgt via tentoonstellingen, publicaties en website? In deze fase speelt ook het mogelijk copyright een rol. De stukken waarop een copyright berust blijven alleen fysiek toegankelijk.

Digitale ontwikkelingen

Om Modekern daadwerkelijk kenniscentrum te maken in een (inter-) nationaal netwerk is digitalisering van delen van de archieven noodzakelijk. Dit gebeurt door scannen en door het opslaan en verwerken van digitale bronnen; deze worden gekoppeld aan de archiefinventaris. In de archieven van ontwerpers bevinden zich steeds meer digitale archiefstukken. Dat betreft secundair beeldmateriaal, ontwerpen doen de meesten nog met de hand. Overigens voorziet het Gelders Archief zowel in een fysiek als een digitaal depot.

Bezoekers moeten het digitale archief goed kunnen vinden. Het meest voor de hand ligt om aan te sluiten bij een bestaande portal en deze niet zelf ontwerpen. Er wordt in digitalisering steeds meer gestandaardiseerd. Websites worden steeds professioneler. Je moet steeds innovatiever worden om je te onderscheiden.

De Nederlandse Musea die mode collectioneren, ontwerpen een portal voor toegang tot de diverse museale modecollecties. Het ligt voor Modekern het meest voor de hand om bij die portal aan te sluiten met het archief, onderwijs, onderzoek en presentaties. Via de portal kan de bezoeker kiezen voor een bij hem passende ingang in de bestanden van Modekern. Bijvoorbeeld een website met een toegang voor de ontwerper, het onderwijs, educatie en een algemeen publiek.

Het online presenteren van modearchieven kan, zeker bij nog werkzame ontwerpers, geen eenvoudige zaak zijn. Archieven kunnen op auteursrechtelijke problemen stuiten. Bijvoorbeeld bij het publiceren van foto's, films, ontwerpen.

Daar tegenover staat dat een ontwerper die zijn archief niet wil overdragen misschien wel instemt met een louter digitale verwerking en ontsluiting.

Digitaal Erfgoed Nederland staat organisaties bij in het digitaliseren en digitaal ontsluiten van archieven en kan bijvoorbeeld assisteren bij het ontwikkelen van metadata voor archieven.

6 Modekern: programma en activiteiten 2011- 2013

Modekern is een kennisinstituut modevormgeving en mode-erfgoed.

De archieven van ontwerpers, modemerken en andere mode-initiatieven vormen de basis. De nadruk van het instituut ligt op de ontwikkeling van:

- 1 archieven; het verzamelen, het behoud, ordenen en beschikbaar stellen (onderzoek) van niet objectgebonden documentatie (archieven) over mode, in brede zin (van (voor)ontwerp, tot productie, show, verkoop en gebruik tot slijtage en verval);
- 2 presentaties; het presenteren van de archieven voor het publiek (al of niet in een open aanbod en digitaal of als boek en artikel);
- 3 educatie, onderwijs en onderzoek: uitleg geven over en aan de hand van het archiefmateriaal, symposia, congressen, masterclass, colleges, gastlessen.

In het programma van Modekern Arnhem vormen de archieven (1) de basis. De archieven zijn echter onlosmakelijk verbonden met het gebruik van de archieven. De archieven moeten goed toegankelijk zijn voor bezoekers en voor presentaties aan het publiek, tentoonstellingen en workshops. Daarnaast staan de archieven ten dienste van onderwijs, onderzoek en vakontwikkeling.

Modekern Arnhem kan de vormgevingsarchieven dus op twee manieren in de programmaontwikkeling inzetten:

Archief en onderwijs/onderzoek/educatie

De modearchieven bieden materiaal om lespakketten te maken voor het middelbaar onderwijs en voor ROC's. De modearchieven bieden studiemateriaal voor studenten, ontwerpers en andere professionals zoals journalisten, docenten, conservatoren en kunnen gebruikt worden voor symposia en congressen. De modearchieven vormen een bron voor onderzoek door studenten en promovendi en aanleiding voor de activiteiten van de ontwerpers wiens archieven verkregen zijn.

Archief en presentaties en publicaties

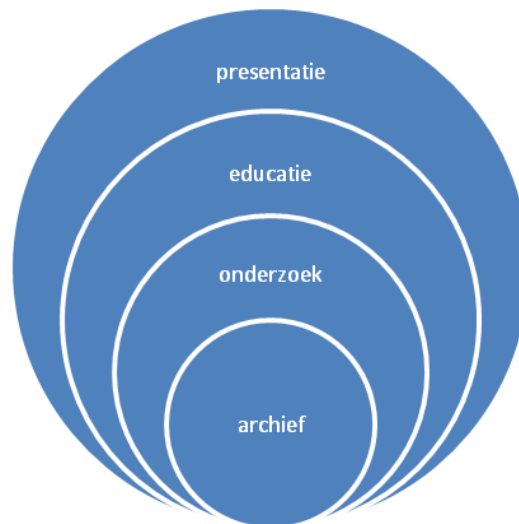
De modearchieven bieden materiaal voor presentaties aan een algemeen en een specifiek publiek. Dat kan met tentoonstellingen, presentaties en publicaties. Er zijn verschillende voorbeelden van hoe je met archiefmateriaal interessante tentoonstellingen samenstelt.⁵ Een aantal tentoonstellingen en presentaties kan ook geschikt zijn om op andere locaties dan alleen Arnhem te tonen (bijvoorbeeld binnen het netwerk van musea met modecollecties, op academies en internationaal).

Het archief als project?

Modekern kan, voordat een archief daadwerkelijk wordt verkregen, een projectplan maken. In het projectplan werkt Modekern direct uit op welke wijze het archief wordt onderzocht, geordend en ontsloten, maar ook welke educatieve activiteit aan dit specifieke archief kan worden verbonden, wat voor

Noot 5 Zie bijvoorbeeld Clip, Stamp, Fold, een reizende tentoonstelling van een archief bestaande uit pamfletten van architecten.

presentatie het beste bij dit archief past, de publicatie, welke workshop, masterclass of debat of andere activiteit. Per archief kan een dergelijk projectplan worden opgesteld en besproken met de vormgever/ archiefvormer en kan, indien mogelijk, zijn of haar rol in die activiteiten worden bepaald. De vormgever of een deskundige van het betreffende werk zou bijvoorbeeld een gastles bij ArtEZ kunnen geven. De vormgever kan betrokken worden bij de presentatie en deze aanvullen met uitgevoerde ontwerpen of inspiratiebronnen. Een programmering die zo wordt aangepakt leidt na een paar jaar tot een methodiek in de programmering die past bij (mode) vormgeving, garandeert het actief gebruik van het archief en maakt projectfinanciering mogelijk.

Vorbereidingsfase 2011 2012

Welke concrete (externe) activiteiten moet Modekern ondernemen in 2011 en 2012 om Modekern te ontwikkelen?

Archieven

- verzamelbeleid beschrijven en vaststellen;
- contact opbouwen met vormgevers over verwerven en gebruiken archieven;
- contact opbouwen met RKD, DEN en de musea over thesaurus, digitalisering, portal en kennisuitwisseling;
- drie projectplannen maken voor (in eerste instantie) drie archieven (ontwikkelen van methodiek);
- drie archieven verwerven en bewerken;
- drie onderzoeksprojecten opzetten voor studenten ArtEZ/Radboud;
- nieuwbouw van het depot Gelders Archief/ MMKA realiseren;
- digitaliseren van de archieven.

Presentatie

- domeinnaam vastleggen en een huisstijl ontwerpen;
- planvorming interactieve website en organisatie beheer van de website, website inrichten en bouwen;
- publiciteit over oprichting Modekern via social media, weblogs en de netwerken van MMKA, Gelders Archief, ArtEZ, gemeente en provincie;
- programmeren van de presentatieactiviteiten bij de 3 archieven.

Educatie

- contact met middelbaar onderwijs en ontwikkelen educatief aanbod eventueel uitbreiden met basisonderwijs);
- programmeren van workshops, gastlessen, master classes behorend bij de 3 archieven.

Eerste Fase 2013 - 2016

In 2013 moet Modekern staan en zich presenteren tijdens de Modebiënnale aan het publiek. Dat gebeurt met:

- Een landelijk symposium over archivering van modevormgeving bij het Gelders Archief in samenwerking met de Mondriaan Stichting en Prensela.
- Een tentoonstelling van archieven en objecten in MMKA.
- De lancering van een educatief programma voor middelbaar onderwijs, ROC, kunstvakonderwijs en de universiteit.
- Het uitvoeren van de digitale beeldbank en koppelen aan website en portal.

Gekoppeld aan de drie archieven en aan thema's van de modevormgeving start Modekern met het maken van publicaties. Tevens stelt Modekern in deze periode een jaarlijkse lezing in en een prijs voor onderzoek in de modevormgeving.

7 Modekern: publieksgroepen en netwerken

Modekern is een netwerkorganisatie en kan, als kennisinstelling, een belangrijke verbindende rol spelen in nationale, regionale en lokale modenetwerken. Modekern bestaat niet zonder publiek; de mensen die gebruik maken van de kennis die Modekern verzamelt en die deelnemen aan activiteiten en presentaties.

Netwerken

Modekern staat niet op zichzelf. Binnen Arnhem verbindt Modekern zich aan opleidingen, instellingen en initiatieven. Modekern heeft echter van start af aan een nationale ambitie en dat brengt de verantwoordelijkheid met zich mee om vanaf het begin een onderdeel te vormen van een nationaal netwerk. Dit nationale netwerk vormt een aanvulling op de al bestaande netwerken van het Gelders Archief, Museum voor Moderne Kunst, en ArtEZ/modelectoraat. Modekern moet zo worden georganiseerd dat gebruik kan worden gemaakt van de bestaande netwerken en dat nieuwe partners op basis van wederzijds belang kunnen aanschuiven.

Modekern maakt op nationaal niveau onderdeel uit van het (kennis) netwerk Premsele, Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie (RKD), Nederland Architectuur Instituut, Haags Gemeentemuseum, Groninger Museum, Centraal Museum, Boijmans van Beuningen en het Amsterdams Historisch Museum. Modekern kan door opzet (samenwerking van instellingen) en inhoud (modevormgeving, erfgoed, archief) een aanvullende en zelfs verbindende rol spelen in dit netwerk.

Regionaal en lokaal verbindt Modekern zich nadrukkelijk met de Radboud universiteit en verschillende andere HBO- en MBO-instellingen. Modekern werkt samen met de Modebiënnale, de Gelderland Bibliotheek⁶ en op termijn kan Modekern de meerwaarde van samenwerking met andere Arnhemse instellingen bezien.

Modekern verbindt zich ook met de Industriekring in oprichting. De industriekring is een initiatief van ArtEZ om de contacten met de ondernemers (maakindustrie, retail) in de regio te structureren. De industriekring zorgt voor kennisdeling en organiseert eventueel projecten. Doelgroep bestaat uit de ondernemers uit de regio (en daarbuiten) die zich aangetrokken voelen door het economisch speerpunt mode en vormgeving of die er daadwerkelijk in ondernemen. De ondernemers kunnen straks terecht bij het onderwijs voor jong talent, innovatieve ideeën en ontwerpen. Het onderwijs (studenten/docenten) kan terecht bij de ondernemers ('proeven' van de beroepspraktijk, toetsen van ideeën, uitvoeren van productie, funding). Op deze manier kan kennisdeling tot economische voordelen leiden.

Noot 6 De Gelderland bibliotheek heeft een collectie modepublicaties en wil graag samenwerken met Modekern. Andere modebibliotheken bevinden zich bij de RU en bij ArtEZ. Helaas hanteren deze drie bibliotheken verschillende zoeksystemen.

Doelgroepen van Modekern

Het publiek van Modekern bestaat uit de bezoekers van de fysieke en de digitale onderdelen van Modekern.

De *doelgroepen* van Modekern zijn:

- Onderwijs: studenten en docenten van het HBO en WO. Het betreft vooral de opleidingen kunst, kunstgeschiedenis, design, cultuursociologie en economie. De MA-studenten van ArtEZ en Radboud en de studenten van buitenlandse opleidingen. ArtEZ heeft elk jaar ongeveer 45 studenten, de opleidingen kunst en kunstgeschiedenis ongeveer 200 per jaar.
- Alumni kunstvakonderwijs: degenen die een modeopleiding hebben gevolgd aan een van de academies (ArtEZ, AMFI, Rietveld, HKU, Designacademie enzovoort) of aan een particuliere opleiding/ buitenlandse opleiding (600 per jaar).
- (Mode)ontwerpers: bij deze groep gaat het primair om modeontwerpers, maar ook om ontwerpers van textiel, accessoires, schoenen, tassen, interieur (ongeveer 1.000 in Nederland).
- Musea/ kunstinstituten: musea en kunstinstituten doen onderzoek voor de voorbereiding projecten en exposities, publicaties en voor het opbouwen van kennis over eigen collecties (vijf – tien musea en kunstinstituten).
- Onderzoekers: studenten en promovendi, onderzoekers die archieven gebruiken en bijdragen aan presentaties, workshops en debat.

Naast bovenstaande professionele doelgroepen spreekt Modekern een breed publiek aan. Waar bovenstaande groepen op eigen gelegenheid het archief kunnen raadplegen zijn deze groepen met specifieke activiteiten en met de tentoonstelling te bereiken:

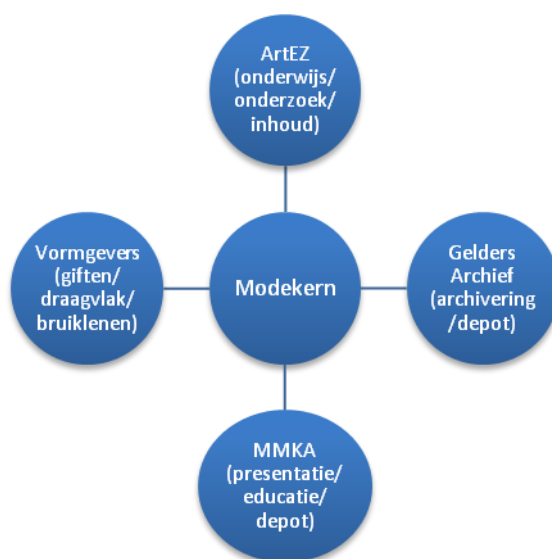
- amateurkunst, de zelfmodemakers, handwerkers en creabea's;
- basisonderwijs, Voortgezet Onderwijs en Middelbaar Beroeps Onderwijs
- cultureel publiek;
- winkelpubliek;
- media, vakbladen, toeristische en modebezoeker, deskundigen, bedrijven.

Qua aantallen bezoekers kan Modekern zich spiegelen aan de huidige aantallen bezoekers van het Museum voor Moderne Kunst (70.000 bezoekers), Gelders Archief (8.000 bezoekers) en de Arnhem Mode Biënnale (25.000 – 30.000 per editie).

Modekern kan deze doelgroepen bereiken via de bestaande netwerken van de betrokken (culturele) instellingen in Arnhem (vooral MMKA heeft een grote deskundigheid in publieksbereik), alumniverenigingen, vakvereniging, sectorinstituten, congressen, debatten, social media, exposities en publicaties en via Mondriaan Stichting en Premisela. Ook de inzet van Citymarketing (Made in [Arnhem]), VVV en de Arnhem Mode Biënnale kan de naamsbekendheid van Modekern vergroten. Het bezoek aan de mode-initiatieven in Arnhem, de winkels, Modekern en de musea is onderdeel van een dagje uit.

8 Organisatie, locatie en accommodaties

Modekern is een samenwerking tussen ArtEZ, het Museum voor Moderne Kunst Arnhem en het Gelders Archief. Elk van deze instellingen draagt met expertise en functies bij aan Modekern. Dat geldt ook voor de vormgevers van wie archieven worden overgenomen. Vormgevers of hun vertegenwoordigers spelen een essentiële rol in het welslagen van Modekern. Ook Volkshuisvesting Arnhem is aan Modekern gelieerd, maar levert vooralsnog geen structurele bijdrage. Achter ArtEZ staat de Radboud Universiteit.

Rechtsvorm

Modekern is een netwerkorganisatie en netwerkorganisaties zijn lastig in een rechtsvorm te vatten. De coöperatieve vereniging komt traditioneel nog het meest dichtbij het ideaalbeeld. Deze rechtsvorm maakt het immers mogelijk met veel partijen een vaste band aan te gaan. Knelpunt is dat publiek-rechterlijke organen zelf moeite hebben om in een dergelijke vereniging deel te nemen, omdat zij zich daarmee deels onttrekken aan de politieke controle. Onmogelijk is dat overigens niet. Men moet daarbij wel alert zijn op de mogelijke aansprakelijkheid. Vandaar dat er coöperatieve verenigingen zijn met een beperkte aansprakelijkheid van de leden. Het Onafhankelijk Toneel in Rotterdam, uitgeverij De Bezige Bij en de Rabobank zijn coöperatieve verenigingen.

Modekern wil vaart maken en geadviseerd wordt om dan de meest simpele rechtsvorm te kiezen voor de korte termijn: de Stichtingsvorm. Een stichting kan altijd nog omgezet worden in een vereniging, andersom is veel lastiger. De stichting kan om binding te verkrijgen met de partners (Museum, Archief en ArtEZ) contracten afsluiten.

In Arnhem is ervaring met stichtingen waarin een samenwerkingsconstructie is gevat. Eén daarvan is de stichting Dutch Fashion and Design Centre. Deze stichting vormt de koepel voor de opleidingsactiviteiten van Coming Soon en de mode-incubator⁷. Beide initiatieven 'hangen' als projectorganisatie onder het stichtingsbestuur. De stichting is bereid de statuten en andere voorwaarden te herzien en het bestuur te verbreden. In het bestuur kunnen vertegenwoordigers van de partijen binnen Modekern zitting nemen. Het Museum is (nog) onderdeel van de gemeentelijke organisatie en kan dat niet. Het Museum kan zich laten vertegenwoordigen of een overeenkomst afsluiten met de Stichting. Modekern kan een kort onderzoek houden naar de voor- en nadelen van deze constructie ten opzichte van een eigen rechtspersoon. Op voorhand levert het opgaan van dit initiatief in de stichting Dutch Design complexiteit op als men overweegt om na een startperiode over te gaan naar een coöperatieve vereniging. De oprichting van een nieuwe stichting Modekern is dan een goed alternatief.

Organisatorische vormgeving

Modekern start klein en bouwt langzaam op. Bij de start zal veel kennis en kunde ingeleend worden van de deelnemende organisaties.

Het ligt voor de hand om de projectcoördinatie in de voorbereiding en eerste fase onder te brengen bij ArtEZ/ lectoraat, de ontwikkeling en opbouw van het archief bij het Gelders Archief en de presentaties en bij het Museum⁸.

De extra uren die hiervoor nodig zijn kunnen bij de start als bijdrage van de deelnemende instellingen worden gezien en/of worden geregeld door aanvullende contracten tussen de Stichting en betreffende personen of (en dat heeft de voorkeur) door contracten tussen de Stichting en betreffende organisaties.

Modekern zal daarnaast eigen arbeidskracht nodig hebben zoals een modearchivaris en administratieve ondersteuning. De Stichting kan deze formatie direct contracteren of via de partnerinstellingen.

De Stichting bewaakt het concept en de opbouw van Modekern, vraagt subsidies aan, sluit sponsorovereenkomsten en contracten. De Stichting sluit voor de werkzaamheden, accommodatie en personeel van Modekern overeenkomsten af met Gelders Archief, Museum voor Moderne Kunst en ArtEZ. In de overeenkomst onderschrijven partijen het concept, de aanpak, de personele en overige inzet en de financiële afspraken.

De initiatiefnemers kunnen overwegen om in de voorbereidingsfase een kwartiermaker te benoemen.

Locatie(s)

Modekern heeft een adres nodig waar de rechtspersoon bereikbaar is.

Modekern huurt depotruimte bij het Gelders Archief/ Museum en maakt gebruik van werkruimte aldaar en apparatuur.

De educatieve activiteiten, onderwijs en onderzoek vinden plaats binnen de onderwijsinstellingen of in het archief. De publieksactiviteiten vinden plaats bij ArtEZ of in het Museum voor Moderne Kunst. Tentoonstellingen en presentaties vinden plaats in het MMKA of, wanneer de schaal dat toelaat, in de tentoonstellingsruimte van het nieuw te bouwen kenniscluster (Archief, bibliotheek en Historisch Museum Arnhem).

Noot 7 De winkel van Coming Soon is in een BV ondergebracht.

Noot 8 Bij de opbouw van de organisatie gaan wij uit van drie partners: Museum, Archief en ArtEZ. De rol van Volkshuisvesting Arnhem is tijdens dit onderzoek niet gedefinieerd.

Werkoverleg vindt plaats bij één van de partners. In de aanloop van 2013 kan het zinvol zijn daar een vaste locatie voor aan te wijzen. Met ingang van 2013 beslist Modekern over de noodzaak van een vaste locatie voor kantoor. Onderwijs, onderzoek, archief en presentaties zullen altijd bij de deelnemende instellingen of bij derden plaatsvinden.

9 Fasering realisatie: financiën

9.1 Streefbegroting Modekern 2011 – 2013

Kosten

Activiteit	2011	2012	2013
1. Archiefvererving & ontsluiting (GA)			
a. Personeel (0,5 fte, schaal 9)	35.000	35.000	35.000
b. Materiële zorg	10.000	10.000	10.000
2. Onderzoek & publicatie (ArtEZ)			
a. Personeel (0,5 fte, schaal 12)	50.000	50.000	50.000
b. Materieel:			
- Publicatie (1 per jaar)	30.000	30.000	30.000
- Symposium (2013)	-	-	25.000
3. Presentatie/tentoonstelling (2013) (MMKA)			
a. Personeel:			45.000
- organisatie (0,5 fte, schaal 11)	-	-	5.000
- onderzoek	-	-	-
b. Museale infrastructuur (ter beschikking stellen)	-	-	300.000
4. Digitale ontsluiting archieven (GA)			
a. Personeel			
- scannen ed.	5.000	5.000	5.000
- website	5.000	5.000	5.000
b. Materieel			
- licentie soft & hard ware	2.000	2.000	2.000
- onderhoud	10.000	10.000	10.000
5. Educatie (MMKA ism ArtEZ en GA)			
a. Personeel	5.000	20.000	35.000
b. Materieel			
- website	15.000	2.500	2.500
- lespakketten	0	5.000	5.000
6. Communicatie/werving publiek (PM)			
a. Personeel	5.000	7.500	10.000
7. Coördinatie (Stichting: ArtEZ, MMKA, GA)			
a. Personeel:			
- subsidievererving, strategie, doorontwikkeling	20.000	20.000	20.000
- inbreng expertise 3 partijen (7.500 pppj)	22.500	22.500	22.500
b. Materieel (bureau en kantoorkosten)	5.000	10.000	15.000
TOTAAL	219.500	234.500	632.000

Dekkingsplan gebaseerd op eigen bijdragen van ArtEZ, MMK, Gelders Archief

Activiteit	2011	2012	2013
1. Archiefverwerving & ontsluiting (GA)			
a. Personeel (0,5 fte, schaal 9)	0	0	0
b. Materiële zorg	0	0	0
2. Onderzoek & publicatie (ArtEZ)			
a. Personeel (0,5 fte, schaal 12)	25.000	25.000	25.000
b. Materieel:			
- Publicatie (1 per jaar)	30.000	30.000	30.000
- Symposium (2013)	-	-	25.000
3. Presentatie/tentoonstelling (2013) (MMKA)			
a. Personeel:			
- organisatie (0,5 fte, schaal 11)	-	-	5.000
- onderzoek	-	-	5.000
b. Museale infrastructuur (MMKA)			300.000
4. Digitale ontsluiting archieven (GA)			
a. Personeel			
- scannen ed.	0	0	0
- onderhoud website	5.000	5.000	5.000
b. Materieel			
- licentie soft & hard ware	2.000	2.000	2.000
- onderhoud	10.000	10.000	10.000
5. Educatie (MMKA ism ArtEZ en GA)			
a. Personeel	0	5.000	5.000
b. Materieel			
- website (ontw. 2011, daarna onderhoud)	0	0	0
- lespakketten	0	0	0
6. Communicatie/werving publiek (PM)			
a. Personeel	0	0	0
7. Coördinatie (Stichting: ArtEZ, MMKA, GA)			
a. Personeel:			
- subsidieverwerving, strategie, doorontwikkeling	0	0	0
- inbreng expertise 3 partijen	22.500	22.500	22.500
b. Materieel (bureau en kantoorkosten)	0	0	0
TOTAAL	94.500	99.500	434.500

Benodigd extern budget Modekern

	2011	2012	2012
Kosten	219.500	234.500	632.000
Dekking	94.500	99.500	434.500
Tekort	125.000	135.000	197.500

Toelichting op de begroting

De begroting werkt toe naar een maximale streefbegroting in 2013, die streefbegroting is ook de begroting voor de jaren na 2013, waarbij na 2013 het budget voor het symposium wordt toegevoegd aan educatie en communicatie.

Kosten voor opleiding, training en verzekering tegen ziekteverzuim, reiskosten en dergelijk zijn inbegrepen in de personeelskosten. Ontwikkeling van stage en vrijwilligersbeleid en de kosten daarvan zijn hierin ook begrepen. Wat betreft de huisvesting is gerekend met 50 meter archief in 2011 en 2012 en 2013 en 25 meter kantoorruimte. Voorondersteld is dat voor vergaderfaciliteiten geen extra kosten hoeven worden gemaakt door inhuizing..

De communicatie en kennisuitwisseling is één van de sleutels tot succes. Ook de website en aansluiting bij de portal voegen wij voor een deel onder communicatie. Een fors communicatietraject is noodzakelijk voor het doen slagen van het initiatief. Daarnaast verschijnt een publicatie per jaar. Modekern gaat in 2013 van start met een symposium waarvoor samenwerking wordt gezocht met Premisela en de Mondriaan Stichting.

Het verwerven van archieven moet gezien worden als een service naar de ontwerper en eventuele uitgaven hiervoor moeten tot een minimum beperkt worden. De hier opgevoerde bedragen zijn bestemd voor de ordening, ontsluiting en digitalisering van schenkingen. De collectie wordt niet verzekerd, tenzij bij schenkingen dit als voorwaarde wordt gesteld.

Voor de Modekern is educatie een kritische succesfactor. Programmaontwikkeling en productie van lesmateriaal zijn begrepen. De initiatiefnemers hebben de wens om een atelier mode-educatie in te richten. Dit atelier is niet in de begroting opgenomen (kosten 25.000 euro per jaar).

9.2 Financieringsstrategie Modekern

Modekern begint kleinschalig en groeit stapsgewijs. De archieven die Modekern verwerft, worden per archief gekoppeld aan passend onderwijs, onderzoek, presentatievormen, workshops en educatie en doelgroepen. Elk archief vormt zo onderdeel van een project. Dit maakt projectfinanciering toegankelijker. Daarnaast zal Modekern altijd financiering nodig hebben voor een aantal structurele activiteiten en een deel van de activiteiten zal, zeker in het begin, een extra (*in kind*) inspanning vragen van de partners. Met dat als uitgangspunten kan Modekern de financieringsstrategie richten op:

Structurele ondersteuning

Twee structurele particuliere bronnen zijn genoemd: de ABN AMRO en het Meester Koetsierfonds. Beide vragen een speciale benadering. ABN AMRO omdat de bank nog zoekt naar zijn mogelijkheden in de ondersteuning van de keten mode. Het Koetsierfonds, omdat dit een vermogensfonds betreft. Het fonds is ook partner in het NWO-programma.

De *in kind*-bijdrage (van 94.500 in 2011 tot 434.000 euro in 2013) van de betrokken partners kan als structurele financiering verrekend worden in subsidie en sponsoraanvragen.

De gemeente en de provincie kijken beide aan tegen een bezuinigingsoperatie. Structurele ondersteuning zal daarom per periode geregeld moeten worden. In de aanloop van Modekern (naar 2013) kan misschien onder andere een beroep worden gedaan op beschikbare budgetten binnen het Masterplan Mode. Ook zal een nieuwe Provinciale Staten een beslissing nemen over een provinciaal budget voor culturele infrastructuur. Modekern kan voor opname hierin worden voorgedragen.

Toekomstige structurele ondersteuning

Particuliere archieven (waaronder bedrijfsarchieven) en het archiefbestel vertonen nog hiaten. Vormgevingsarchieven zijn particuliere archieven. De Raad voor Cultuur heeft in een advies van 26 april 2010 over het archiefbestel aangedrongen op nationale samenwerking en zorg voor deze archieven en op een decentrale aanpak. Daarbij benoemde de Raad locaties. Arnhem werd genoemd voor de mode.

In de aanloop naar de nieuwe cultuurnotaperiode van het Rijk is het zinvol het archiefbeleid in relatie tot erfgoed, mode en vakontwikkeling in de gaten te houden en daarnaast te kijken naar vormgeving, kennisontwikkeling en innovatie. Arnhem en/of de provincie kunnen deze onderwerpen agenderen bij het Ministerie van OCW. Het is op dit moment niet duidelijk of er met ingang van 2014 weer nieuwe cultuurconvenanten worden afgesloten.

Incidentele ondersteuning

Het VSB-fonds ondersteunt erfgoedprojecten (presentaties, publieksbegeleiding en cultuureducatie).

Ook SNS en het Fonds 1818 ondersteunen erfgoed- en cultuurprojecten. De provinciale afdelingen van het Prins Bernhard fonds ondersteunen het ontsluiten en digitaliseren van een archief.

De provincie Gelderland heeft tot 2012 een regeling cultuurarchieven waaruit eenmalig de kosten voor een jaar inhuur van een specifiek deskundige archivaris gefinancierd kunnen worden.

De Mondriaan Stichting en Prensela zetten zich in voor de vormgevingsarchieven en het vormgevingserfgoed. De Mondriaan Stichting zou bereid kunnen zijn een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van Modekern. Daarnaast heeft de Mondriaan Stichting subsidiemogelijkheden voor publiekspresentaties.

Per archiefproject kan bekeken worden welke bedrijven zich verbonden voelen met betrokken ontwerper, publieksgroepen, presentatie en publicatie. Elk project kan geadopteerd worden door één of meer bedrijven.

Programma's

Het Valorisatieprogramma (van kennis naar kunde naar kassa staat hierin centraal) biedt misschien ook een mogelijkheid. Het betreft een regeling van de ministeries EZ en OCW. In de regeling staan kansrijke economische clusters in de regio centraal zoals Mode & Vormgeving. ArteEZ, HAN en Radboud Universiteit zijn - als vervolg op de regeling Centres for Entrepreneurship waarvoor de afgelopen jaren het project Go: Gelderland Onderneemt is ontwikkeld - bezig met een aanvraag.

RAAK Publiek kan wellicht voor het aspect onderzoek archieven van Modekern interessant zijn.

Internationale samenwerking: EU financiering

Niet alleen in Nederland neemt de aandacht voor modearchieven toe. Ook in België en in Italië zijn initiatieven tot een beter beheer van het mode-erfgoed en kennisopbouw. In België is MOMU actief, in Italië de nationale archieforganisatie. De laatste organiseert in 2011 een internationale conferentie. Deze conferentie kan aanleiding zijn om partnerprojecten te ontwikkelen en in te dienen bij de EU. SICA, kennisinstituut voor internationale culturele activiteiten, kan daarbij ondersteunen, daarnaast heeft Gelderland een vertegenwoordiging in Brussel die met raad en daad terzijde kan staan.

10 Vervolgstappen

- 1 Bestuurlijke besluitvorming bij gemeente en provincie over Modekern.
- 2 Besluitvorming over nieuwbouw depot museum samen met Gelders Archief.
- 3 Overeenkomst initiatiefnemers en verdelen voorbereidende taken (bouwbegeleiding, financiering, onderzoek en instellen rechtspersoon, vaststellen verzamelbeleid, contact met vormgevers).
- 4 Beslissing tot wel of niet benoemen van kwartiermaker.
- 5 Uitwerken van beleid- en activiteitenplan Modekern + begroting.
- 6 Eerste bekendmaking komst Modekern (2011).
- 7 Sluiten overeenkomsten tussen rechtspersoon en betrokken instellingen.
- 8 Gesprekken (samen met Premisela) met Mondriaan Stichting, musea en RKD.
- 9 Beleid en activiteitenplan verwerken tot subsidieverzoeken voorbereidingsfase.
- 10 Start voorbereidingsfase Modekern (zie ook hoofdstuk 6).

Bijlagen

Bijlage 1 Gesprekspartners

Klankbordgroep Modekern Arnhem, aanwezig tijdens startsessie op maandag 31 augustus 2010 in Arnhem

- Jose Teunissen (lector modevormgeving ArtEZ)
- Christine Vroom (Premsula)
- Esther Ruiten (Economische Zaken gemeente Arnhem)
- Gabriëlle de Nijs Bik (Cultuur Provincie Gelderland)
- Hedwig Saam (Museum Moderne Kunst Arnhem)
- Laurien Timmermans (secretaris College van Bestuur ArtEZ, vervangt Willem Hillenius)

Klankbordgroep Modekern Arnhem, aanwezig tijdens spiegelsessie op maandag 15 november 2010 in Arnhem

- Jose Teunissen (Lector modevormgeving ArtEZ)
- Christine Vroom (Programmamanager Premsula)
- Esther Ruiten (Economische Zaken gemeente Arnhem)
- Gabriëlle de Nijs Bik (Cultuur Provincie Gelderland)
- Hedwig Saam (Directeur Museum Moderne Kunst Arnhem)
- Fred van Kan (Algemeen directeur Gelders Archief)
- Ger Strijker (College van Bestuur ArtEZ)

Gesprekspartners tijdens haalbaarheidsstudie (periode sept – okt 2010)

<u>Wie</u>	<u>Organisatie</u>
Pauline Krikke	Burgemeester Arnhem
Michiel van Wessem	Wethouder Cultuur en Economische Zaken Arnhem
Marlou Thijssen	Ministerie van OCW
Kirsten Algra	Commissie BKV Raad voor Cultuur
Monique de Louwere	Commissie BKV Raad voor Cultuur
Fred van Kan	Gelders Archief
Christine Vroom	Premsula
Jose Teunissen	Lector modevorming ArtEZ
Anneke Smelik	Radboud Universiteit Nijmegen
Hedwig Saam	MMKA
Robert Gillesse	Digitaal Erfgoed Nederland
Medy van der Laan	Arnhem Mode Biënnale (voorzitter)
Willemien Ippel	Arnhem Mode Biënnale (zakelijk directeur)
Marineke van der Reijden	Mondriaan Stichting
Margriet van Leeuwen	Gelderland Bibliotheek

Bestuurlijk overleg op donderdag 25 november 2010 in Arnhem

- Pauline Krikke (Burgemeester Arnhem)
- Hans Esmeijer (Gedeputeerde provincie Gelderland)
- Esther Ruiten (Economische Zaken gemeente Arnhem)
- Jose Teunissen (lector modevormgeving ArtEZ)
- Christine Vroom (Premsula)
- Annelies van der Horst (DSP-groep)

Bijlage 2 Literatuurlijst

- Gordion (2010). *Evaluatie regeling vormgevingsadviezen*. Amsterdam: Gordion Cultureel Advies.
- Provincie Gelderland, gemeente Arnhem & ArtEZ (2010). *Masterplan mode & vormgeving. Bloei cultuur, groei economie*. Arnhem: Provincie Gelderland, gemeente Arnhem & ArtEZ Hogeschool voor de Kunsten.
- Dany Jacobs (2010). Hoe verdienen creatieve modebedrijven hun geld? in *Holland Management Review*, 132, p. 68 – 70.
- Monique Roso (2005). *Modevormgeving in Nederland. De ontbrekende bruggen tussen creatie en commercie*. Amsterdam: Premisela, stichting voor Nederlandse vormgeving.
- Paul Rutten, Walter Manshanden, e.a. (2005). *Vormgeving in de creatieve economie*. Delft: TNO Informatie- en Communicatietechnologie.
- José Teunissen (2008). *Modedcollecties in Nederland*. In: John Finedit (red.) *Voor de eeuwigheid? Over collectiebeleid in Nederland*. Erfgoed Nederland & Mondriaan Stichting.
- José Teunissen (red.) (2006). *Mode in Nederland*. Arnhem: Uitgeverij Terra Lannoo BV.
- Petra Timmer (z.d.). *Een toekomst voor vormgevingsarchieven. Achtergrond en analyse*. Amsterdam: Premisela, stichting voor Nederlandse vormgeving.
- Samantha Castano (2010). *Quickscan archieven Piet Paris*. in opdracht van de Werkgroep Vormgevingsarchieven (RKD, Premisela, Nai)
- Dennis Lanjouw (2004). *Wie werken als vormgever? Centrum voor beleidsstatistiek 04002*. Voorburg/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.
- HBO –raad, *Differentiëren in drievoud, Advies van de commissie toekomstbestendig Hoger Onderwijs Stelsel (Commissie Veerman)*, 2010

Bijlage 3 Een beschrijving van de Modesector in Nederland

In de rapportage beschreven we de Mode in Nederland en de modesector in Arnhem. In deze bijlage een beschrijving van de andere concentraties in Nederland.

Allereerst Dutch Fashion Foundation (DFF), op dit moment gevestigd in Den Haag, is gericht op de versterking van de sociale, culturele en economische rol van Nederlandse mode op nationaal en internationaal niveau. DFF ondersteunt een netwerk van talentvolle Nederlandse modeontwerpers en fungeert voor opkomende labels als springplank om tot positionering (van een eigen label) te komen. DFF onderneemt activiteiten voor de interdisciplinaire uitbreiding van het modenetwerk.

Modesector Amsterdam

Amsterdam International Fashion Week (AIFW) ontstond in 2004 en heeft als doel Amsterdam te positioneren als een levendig en international centrum voor mode. Twee keer per jaar is Fashion Week het centrum van de Nederlandse mode wanneer gedurende een aantal dagen Amsterdam in het teken staat van catwalk shows, beurzen, presentaties, lezingen en bijeenkomsten. Amsterdam is daarnaast bekend van red light fashion, ontwerpers en studenten die in de rosse buurt ruimte gebruiken als werkplaats en showroom.

Modezakencentrum World Fashion Centre is ruim veertig jaar in Amsterdam gevestigd. Sinds 2009 herbergt het Centrum een initiatief dat zich het eerste modemuseum van Nederland noemt. Verder vinden er modeshows en modevakbeurzen in het centrum plaats.

Amsterdam is, net als in andere cultuurdisciplines, een broeinest van platforms en magazines op het gebied van art en design, waarin modevormgeving in meer of mindere mate een rol speelt. Modevakbladen en platforms Link, BLEND en Textilia zijn gevestigd in Amsterdam.

Modeopleidingen Amsterdam

- Amsterdam Fashion Institute (AMFI), Hogeschool van Amsterdam
- Gerrit Rietveld Academie: BA mode

Modesector Utrecht

Wekelijks wordt er een modebeurs georganiseerd in Direct Sales Centre, die ervoor bedoeld is de laatste trends aan winkeliers te presenteren. Daarnaast wordt een Utrecht Fashion Event georganiseerd. Er zijn verder veel activiteiten gericht op kindermode. Op 4 en 5 september 2010 vond de vierde editie plaats van De Utrechtse Fabriek, een hippe buitenmarkt, waar 55 webshops hun kindermodewaren direct aan het publiek toonden. Ook voor anderen is veel te zien en doen in de mode. Naast tal van stoffenmarkten, wordt in jaarbeurs Utrecht een aantal keer per week de beurs KreaDoe georganiseerd. De modesector in Utrecht heeft zo gezegd een praktische, toegepas-

te vorm van mode, gericht op verkoop en handel. Ten opzichte van Amsterdam en Arnhem zijn dit marginale activiteiten zijn zonder landelijke of internationale uitstraling.

Modeopleidingen Utrecht

- Hogeschool voor de kunsten Utrecht (HKU), Bachelor of design & Fashion Design
- TMO-college/ DETEX, particuliere hogeschool voor modemanagement in Doorn (Utrechtse Heuvelrug)

Modesector Den Haag

De Dutch Fashion Awards werden in 2009 en 2010⁹ in Den Haag gehouden. In het kader van de awards is het programma *Residence de la Mode* ontwikkeld. Het is een moderoute door Den Haag, waar het publiek hoogwaardige mode-items kan kopen in een *gallery store*, shopaanbiedingen en lezingen. Hoogtepunt is het tiental expositie van tien veelbelovende jonge ontwerpers op verschillende locaties in de stad.

Form Follows Fashion is een modeshow van getalenteerde afgestudeerde modeontwerpers die zijn opgeleid door de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten in Den Haag (editie 2010 werd gehouden in het hoofdkantoor van DNB in Amsterdam). *Concrete*, zoals eerder vermeld, is een Haags concept dat nu ook in Amsterdam wordt toegepast.

De activiteiten in Den Haag hebben, vergeleken met Amsterdam en Arnhem, minder nationale en internationale uitstraling.

Modeopleidingen in Den Haag

- Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten, Textiel en Mode

Modesector Rotterdam

Het International Film Festival Rotterdam (IFFR) laat in de volgende editie met het programma *Out of fashion* zien dat de wisselwerking tussen de mode-industrie en onafhankelijke filmkunst steeds groter wordt.

In 2000 is NieuweOntwerpers.nl onder de naam Stichting Nieuwe Ontwerpers Rotterdam opgericht. De stichting geeft modeontwerpers de gelegenheid hun collecties goedkoop aan het publiek te presenteren en verkopen in de expositieruimte in het centrum van Rotterdam. Daarnaast dient de stichting als platform voor mode en aan modegerelateerde kunstvormen.

Modetent is een jaarlijks event. Tevens vindt de Rotterdam Fashion Award jaarlijks plaats. Ook dit zijn kleine activiteiten met een relatief beperkte uitstraling.

Modeopleidingen Rotterdam

- Artemis, hogeschool voor styling en vormgeving Rotterdam, Voltijd Modevormgeving, wordt volgend jaar ondergebracht onder de bachelor All-round Styling.
- WDKA – Willem de Kooning Academie, Hogeschool Rotterdam, BA mode

Noot 9 In de voorgaande twee jaren werd het evenement in Amsterdam georganiseerd.

Modesector Eindhoven

In Eindhoven gebeurt in vergelijking met andere steden weinig op gebied van mode. De stad noemt zichzelf *The City of Design*. De Dutch Design Awards (DDA) en de Dutch Design Week (DDW), met 120.000 bezoekers, vinden dan ook jaarlijks plaats in Eindhoven. Onderdeel van de DDW is de beurs Meesterlijk – Design & Ambacht, waar onder andere aandacht is voor mode.

Modeopleidingen Eindhoven

- Design Academy (Eindhoven) bestrijkt hele hele ontwerpveld, dus ook de mode. De Design Academy heeft geen specifieke opleiding tot modeontwerper.

Naast de concentratiegebieden zijn er steden die een eigen *fashion event* hebben: Nijmegen, Maastricht, Groningen, Amersfoort, Den Bosch en Enschede.

Collectievormende partijen en musea

Vier grote Nederlandse musea collectioneren en presenteren mode:

- Groninger Museum
- Centraal Museum Utrecht
- Haags Gemeentemuseum
- Boijmans Van Beuningen in Rotterdam.

Zij volgen, zij het niet structureel, toonaangevend talent, collectioneren en presenteren. De Musea participeren in een netwerk mode. Naast deze musea is een aantal andere musea actief zoals de historische en de streekmusea (Amsterdam, Enkhuizen, Middelburg, Rotterdam).

Afgestudeerde modeontwerpers

Over de periode 2003-2005 hebben ongeveer 4.000 personen een opleiding tot modeontwerper afgerond (Ter Haar & Van der Linden 2007). Deze mensen zijn in verschillende bedrijfstakken werkzaam.

Ongeveer een derde van de mensen met een opleiding tot modeontwerper is werkzaam als modeontwerper, decorontwerper, reclameontwerper of grafisch ontwerper, beeldend kunstenaar of museummedewerker. Iets meer dan 1.000 personen zijn werkzaam als modeontwerper.